

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 34 korona
 Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 38 korona
 Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 filler

Nyiltár óra 40 filler.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, december 8.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérelők: Institoris Kálmán.
- A földművelésügyi vita.
- A jogtalanni szedett adók.
- Dorrit kiasszony az életben.
- Pártai regény.
- A polgármester lemondott.
- Milliók pár az aradi törvényesek előtt.
- Az aradi társulat.
- Institoris Kálmán.
- Aradmegyei jegyzők fegyelmeje.
- Új kulturregylet Araden.
- Ottó főherceg szerelme.
- A gazdasági önállóság.
- Görgey rehabilitálás.
- Csarnok: 9. Irtá: Lenkei Lajos.

Institoris Kálmán.

Arad, december 7.

Megszaporodik a száma azoknak a csöndes öreg úrakkak, akik sétáik közben azzal a lelki örömmel figyelhetik a város fejlődését, hogy abban az ő munkájuk, az ő férfikoruknak ereje él. Nyugalomra megy Institoris Kálmán polgármester. Szívében talán fájdalommal hagyja el a készülő-féiben levő alkotásokat, biztatón bimbózó terveket. Talán törődött testtel is szívesen dolgoznék a városnak, amely nemcsak hivatala, nemcsak kenyéradója volt neki, hanem fogadalommal egybekapcsolt, lelkével összeforrott ideálja. De ez az ideál nagyon önző. Nincs méltánylással a tisztos múlt, az évtizedes érdemek irányában; az őszbe borult emberek helyett erős, munkabíró

férfiakat kíván maga körül, akik minden vágyának utána járhatnak, szeszélyeinek eleget tehetnek. Institoris Kálmán fölismerete ezt a helyzetet. Póz nélkül, esőndben áll félre: „és most bocsásd el a te öreg szolgálodat, Uram.“

Közel negyvenkét esztendőn át szántotta a város földjét. Másoknak, a közönségnek sok hasznosat aratván, az ő keze üres és tiszta maradt. Még az elismerés buzavirágai, az ünnepeltetés pipacsai is ritkán jutottak részeül, mialatt a közérdek rendjeit kaszálta. A bürokrata világban is nemes hivatásnak fogta föl hivatalát, akár elei, akik a vármegye szolgálatában állottak. Legszebb vágyainak, magasra vivő álmainak teljesedését tekintette abban, hogy a városnak főhivatalnok, utóbb első polgára lehetett. S egész pályáján, amit tett: úgy tette, hogy azzal a sorsnak iránta való ritka kegyességét hálálja meg.

Lebilincselően szép, érdekes a pálya, a melyben ezután csak a pihenés fehér évei következnek. Ifjuságát művész-ábrándok hevítették. Es a sikerek hosszú lánc csalta mind beljebb. Az ország első színpadán; majd a külföld dobogóin játszik, és lelkesedve tapsolják, mint az énekesművészet új csillagát. S a babérok földje, a tapsok levegője mégse tudja lekötöni. Ott hagyja az álmokat, ott hagyja a művészetet, s jön — haza. Neki tágas a „művész hazája“; idezárkózik, a legszűkebb hazába, a szülővárosba, hogy egé-

szen ennek és ebben éljen. S mikor, — rövid, a mézesheteket alig túlélő házasság után, — a művész-álmok sirja mellé a tűzhely boldogságát is el kellett temetnie: nem maradt életének más vágya, célja, öröme: a közérdeket, városát szolgálai.

Ugye, ma frázisnak látszik ez? Szinte rosszul esik újra leírni. Hiszen ma a közérdek szolgálatában vagy a megfizetett hivatal, vagy a kielégített hiúságot, az ambíciók játékát látjuk. Institoris Kálmán nem érezte frázisnak. Ha azt mondták rá, hogy elavult, maradi, régies ember volt, nohát ebben az egyben Institoris Kálmán csakugyan a régi idők embere volt. Olyan időkben, amikor a polgármesteri szék gyakran izzó parázsszal volt kipárnázva, sokan esodálva kérdezték: ugyan mért nem hagyja a faképnél az egész dolgot, hiszen ugyse várhat attól semmit. Ilyenkor Institoris Kálmán az élethivatást érezte, amelyet, sebek között is teljesítenie kell addig, amíg a hivatás parancsát érzi a lelkén.

Nehéz időkben állott a város élén. Két exlex esett erre az időre; két olyan alkalom, amikor a polgármesterekre kínosan nehezedett a felelősség, hogy az állam iránt való kötelességüket megtegyék — és a törvény szellemét az államhatalom gyakorlóival szemben megőrizték. A politika féktelenül csapkodó hullámai borították el a várost. A hullámok talán reá freccsentették a legtöbb sarat. És ebben a viharos időkben lelkiis-

A hétről.

Bucsu-vers

Yvonne de Treville-hez.

Ó csodá-e, mikor a kedvem
 Lantpengetésre kel,
 Valakiről, ki énekesnő,
 És — mégis énekel.
 Színésznő — és mégsem imádja
 A benzinek szagát,
 S miatta egyetlen direktor
 Sem ölte meg magát.
 Művésznő s nincsen arra gondja,
 Hogy mit csinál a hon:
 O, ritkaságok ritkasága,
 Az ég önnel, Yvonne!

Az ég önnel, — de ugy-e újra
 Eljő, mihamarabb:
 Az emlékünket ne zavarja
 Egy megbukott darab.
 A nép a dekadenciából
 Nem kívánt izlelőt, —
 Reméljük, nagysád, nem blamiroz
 Ez úgy kegyed előtt?
 Azért akadnak még minálunk
 Madáms, Isten bizony, —

Darabok, amik meg nem buknak,
 Az ég önnel, Yvonne.

Hengrie-nek, kicsi városoknak
 A furcsasága sok;
 Megesik, hogy a villamos fény
 Egy nap a sztrájkba fog.
 A kávéházon vak homály ül
 S az főd utcát, teret,
 De ugye, ezt elnézi nekünk, —
 Ha egy kicsit szeret.
 Mert megesik nálunk egyébként,
 Ne kételkedjék azon:
 A villamlámpa is világít, —
 Az ég önnel, Yvonne.

A fejlődésünk máskülönb
 Már nem lehet vitás,
 A bizonyosága minden évben
 Művészi verniszázs.
 És aktuális a művészet
 Egy fél hónapon át:
 Merengve nézzük az Uránja
 Sok büszke vászonát.
 Sőt legutóbb ezen a téren
 Haladtunk is nagyon,
 Vannak, akik — venni is szoktak, —
 Az ég önnel, Yvonne.

... S köszönjük azt a magyar nótát,
 Mit kedvünkért dalolt,
 Nem értettük meg egy szavát se,
 De magyar nóta volt.
 S amíg a tapstól vérre serkedt
 Műndnyájunk tenyere,
 Elbámult a katonabanda
 S a kappelmajsztere.
 S csodálva vette tudomásul
 Az egész garnizon:
 Magyar dal is van a világon,
 — Az ég önnel, Yvonne.

Van még, de annak nemsokára
 Nagyon beborul itt:
 A nóta-termő buzaföldre
 Ha jönnek a kukik.
 A Dunán túl, a Tisza mentén
 A Cson-cson kína szól,
 És kullira kacint a lányzó
 A kendője alól.
 ... S a magyarok meg mennek, mennek
 A Cunard léne-hajón,
 Hej, szomorú a magyar nóta, —
 Az ég önnel, Yvonne!

Forgács.

merete szerint, meggyőződésétől el nem ingattatva teljesítette kötelességét. Letörölvén pedig a reá freccscent jelzőket és gunyt, azzal az elégtétellel kárpótolhatta magát: neki is sok része volt abban, hogy a rombolás, társadalmi felfordulás idején Arad békén és épen maradt.

Négy évtizedes munkálkodással, a mely a város újjáfejlődésének idejére esett, bizonyára beleírta nevét a város történetébe. Mindenben, ami e négy évtized alatt Arad jövődjéhez az alapot adta, az ő munkájának része volt. Soha hivalkodó természetű nem volt, s őt bánatánok meg vele, ha a fejlődés e nagy művéből egyes részeket kiragadva, azokat az ő kizárólagos érdemeinek akarnók lefoglalni. Minden érdemeit ezek az egyszerű szavak fejezik ki talán a legjellemzőbben: *szülővárosának élt. Élete, munkája, tehetsége, céljai; mind Aradé, a szülővárosáé lettek.*

S a hasonlatokkal kísértő biblia szinte unszolja az embert, hogy az ő életében Mózes sorsát lássuk. A város terveinek Nebó hegyéről látta a közel jövődőt, a mikor valahára megépül az Ujaraddal összekötő vashíd, a melyen a forgalom új vérkeringése árad a városba. Ide s tova nem lehet messze az idő, amikor a város magához váltja a közszolgáltatást teljesítő vállalatokat, s azokat egészen és tisztán a köz szolgálatára alakítja át. És a mikor ezek az idők bekövetkeznek, Institoris Kálmán már nem lesz a város élén.

Hanem ezzel a kopott hasonlattal kár lenne fellengző hangulatot hozni a csöndes, egyszerű bucsuzóba. Az ő távozásához Seneca szavai illelenek: nem él magának, aki nem él másoknak. Ő eddig csak másokért élt; legyenek hosszúk, derűsek, bevégezett munkájának sikereivel teltek az évek, a melyeket ezután magának fog élni.

TÁVIRATOK.

Aehrenthal utóda.

Bécs, dec. 6. Berchtold Lipót grófot, a magyar főrendiház tagját, a külügyminiszterre kinevezett báró Aehrenthal helyébe a minarchia szentpétervári nagykövetségé dezlignálták.

Meghalt.

Irta: Lia.

Zsófia néni viselt női ruhadarabokat szedgetett elő a szekrényből, miközben odaszólt a mellette álló köpcös természetű, piros arcú leányhoz:

— Te hasznát veheted e ruháknak, ugye Erzsikém? Nosze itt van mind. Majd összekötöm egy csomóba és vidd haza. Nekem már ugy sincs ezekre szükségem. Az a hasznos lány faredobta őket. Ery részét el is akarta égetni, de valahogy mégis sikerült kikapnom a kezéből. Ő Erzsikém, de megvert e lányommal az Isten! Eppen engem sujtott a sors ilyen gyermekkel... Majd megreped a szívem, ha elgondolom szomorú helyzetemet. Felneveltem, gondoztam őt, minden áldozatot megtettem érte és tessék, most mivé lett... Gyermeket szültem és még sincs gyermekem!...

Zsófia néni gondosan egybecsomagolta a ruhadarabokat és mivel már esthomály derengett a szobában, lámpát gyújtott.

Kis, egyablakos szoba volt az, ó-divatú fabutorral, de minden egyes butor darabon meglátszottak a gondos kezek nyomai.

— Így egymagamban kell most tengődnöm öreg napjaimra — folytatá Zsófia néni. — Maholnap már negyvenöt év nyomja a vállamat. Eddig küzdöttem, szenvedtem másokért és most, midőn már egy kissé meg kellene pihennem, tovább kínlódhatok, mindenkitől elhagyatva... Abba a leányba helyeztem minden reményemet.

A földmivvelésügyi vita. A kulik dolga.

(Az országgyűlés ellen.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 7.

Tíz órakor még husz ember sincs a folyosón s a lárma mégis olyan nagy, mintha valami szenvedélyes obstrukciós ülés készülne. Az előnk szobája felől együtt érkeznek Wekerle Sándor miniszterelnök, Návay Lajos, a képviselőház alelnöke és Hentaller Lajos. Az újságírók már tudják, hogy mit jelent a tréasz. Hentaller Lajos fogja bemutatni az indítványt, hogy a költségvetés tárgyalásának tartamára az ülések délutáni három óráig meghosszabbítottassanak. Eről folyik a hangos vitaközlés, mert vannak, akik azt mondják, hogy ez helytelen. Hiszen a költségvetés tárgyalása elég gyors ütemben megy s különben is furcsa, hogy a Ház 3 óráig ülészik, amikor délután négy órakor a delegáció kezd meg tanácskozásait.

Justh Gyulát is megtámadják ezért. Ő kész a válasszal:

— Hát legalább ebben különbözzünk a bukkott rendszertől! — mondja és besiet az ülés-terembe, hogy megnyissa az ülést.

Részletes tudósításunk:

(Az ülések meghosszabbítása.)

A jegyző felolvassa a mult ülés jegyzőkönyvét, melyet észrevétel nélkül hitelesítenek. Előnk jelenti, hogy Hentaller Lajos képviselő az ülés előtt indítványt nyújtott be és abban a házszabályok 208. §-ára való hivatkozással javasolja, hogy a Ház ülésel a költségvetés tárgyalásának tartamára délután három óráig meghosszabbítottassanak. (Élénk helyeslés.) Az indítványt a 208. ik szakasz alapján a legközelebbi ülés végén felolvassák és minden vita nélkül egyszerű szavazással döntenek felette. (Élénk helyeslés.)

Nagy György a gazdaság bizottság nevében betérjeszti a számadásokat a delegáció tanácskozásal alatt felmerült költségekről.

(A magyar bor bajai.)

Nagy Barna: A kitünő bortermelő Tokaj vidékéről való s ezért bocsánatot kér a Háztól, hogy kizárólag a borkérdésről fog beszélni. Azelőtt nagy borkivitelünk volt, de a közbejött borhamisítások annyira kompromittálták borunkat a külföldi piacokon, hogy a kivitel szem-

melláthatólag apadt. Ez nagy csapás a bortermelő vidékekre és különösen sujtja a bortermelőket a Németországba való kivitel gyengülése. (Ugy van! Ugy van!) Oroszország nagy konkurenciát csinált, de most az ottani politikai viszonyok kedvező alkalmat nyújtanak nekünk, hogy régi híres borkivitelünket visszaállítsuk régi virágzásába. A hegyvidéki népnevében ajánlja ezeket a földmivvelési miniszter figyelmébe. (Helyeslés)

(Kull ügyek.)

Tolnay Lajos: Akár 48 as, akár 67-es szempontok vezérelnek bennünket, minden magyar ember előtt kétségtelen, hogy viszonyunkat Ausztriával rendeznünk kell, különösen azért, hogy ha újabb alkotmányellenes éra következne be, gazdasági életünk ne szenvedjen semmi rázkódtatást. Nagy baj, hogy egészen Ausztriához vagyunk kötve. Itt van, erre kitünő példa a szerb vámkonfliktus, amelyet tulajdonképpen Ausztria inszenzált. És talán sikerült ez a vámháború? Szó sincs róla. Az országok itt tejes kudarcot vallottak. A munkaviszonyok romlása, a drágulás, a közterhek nagysága teszi elviselhetetlenné viszonyainkat. Az internacionalista izgató bitangok megdöbbsentő sikerrel erre a körülményre vezethetők vissza. Üldözni kell a telek- és terményuzsorásokat is. A szocialista agitátorok legnagyobb bűne, hogy a néppel meggyűlöltetik a munkát. A kulik behozatala megoldó a magyar munkás-szociális mindörökké, mert aki ezekkel dolgozott, többé fehér munkásokat nem fogad. Ugy értesül, hogy magánvállalkozók már foglalkoznak a kulik behozatalával, de a kormánynak mindent el kell követni, hogy a sárga emberek beözönlését megakadályozza.

Buza Barna: A sárga fekete emberek orra előtt kell becsapni a kaput. (Nagy derűtlenség.)

Tolnay Lajos: Az általános eladósodásról beszél, melynek révén Magyarország világrekordot ért el. Szól a porosz járadékközléséről, azután a telekkönyvek C. lapjának a tételét magyarázgatja. A nemzetfenntartó osztály érdekében minél inkább meg kell kötni a birtokokat, mert különben a nagytőke kezébe keríti az országot s az internacionalizmus nem nyer isaszegi csatákat. A latifundiumok ellen elhangzott vádak jórészt alaptalanok. A függetlenségi pártra vár a köztvédelem megcsinálása. A költségvetést elfogadja. (Éljenezés a szónokot sokan üdvözlik.)

(A miniszter beszél.)

Darányi Ignác: Köszöni azt az érdeklődést, mely tárcája tárgyalása iránt megnyilvánul. Nem akar teljes, részletes programot adni, de a legfontosabb kérdésekben tájékoztatni akarja a Házat. Nagy érdeklődéssel hallgatta Tolnay

A mikor szegény uram meghalt s támasz nélkül álltam a világon, elővettem a gépemet s minden erőmet összeszedve dolgoztam másoknak, csak hogy a leányom ne érezzen semmiben sem hiányt. Akkor még tíz esztendő volt csupán. Éjeleken keresztül ott görnyedeztem a gép mellett és dolgoztam lázas sietséggel. Eltárgartam előtte nyomoruságunkat, nem akartam hogy megismerje az élet nehézségeit... Ki hitte volna akkor, hogy ártatlan fehér bőre alatt mit rejteget a jövő...?

A pirosarcú leány fejcsóválva hallgatta e szavakat.

— Hát csakugyan igaz mindaz, a mit beszélnek róla? — kérdezte rekedt tompa hangján.

— Igaz bizony lelkem... Igaz... Eddig majd a föld alá süllyedtem szégyenemben, ha valaki rágalmazta őt. Most már nem törődöm semmivel. Nem tekintem őt leányomnak. Ha neki lelke volt itt hagyta szegény édes anyját, ugy többé ő sem l tezik számomra.

Az asszony behunyta szemét, homloka elborult, mintha valami kínos látomás gyötörne.

— Nagyon sok keserű emlék fűz e leány életéhez. Tizenöt esztendő korában már fűződött jégátott folytonosan, holott még nem volt oly nagy szükség erre... És amikor először magára vette, a szemét lényesebben csillogtak s örömmel konstatalta, hogy mennyivel kecsesebb így az a akja. És én vele örültem, az anyák önzetlen igaz örömeivel, s büszke voltam reá, mert napról-napra szemmeláthatóan fejlődött, virult, mint egy rózsza. A varrodájából mindig biborpiros egészséges arccal jött haza.

Akkor nem sejtettem, hogy e piros pozsgás arcu leánynak a lelke milyen férges...

Az asszony újból a szekrényhez lépett és egy fényképet vett ki onnan.

— Nézd Erzsím, itt van a gyalázatos... Ez az ő képmása. Ah, hogy nem sült le arcáról a bőr, a mikor ilyen pozban a fotografus elé állt. Nézd csak, éppen egy vékony lepel van a teste köré csavarva. Testének minden idoma hogy látszik. Ő a gyalázatos! A karjai egész meztelenül vannak, meg a keble is...

Erzsi a kezébe vette a képet és sokáig bámulta. Csinos, hosszú, de telit idomu nőt ábrázolt, bátor, kacér tekintettel. Olyan tekintet volt ez, ami könnyen megingaltja a férfiakat...

— S hol vette e képet néném?

— Ő küldte, a nyomorult. Ezzel még csak jobban fel akarja ingerelni haragomat, még jobban meg akarja sebezni lelkemet. Oh én szerencsétlen anya! Alig mult tizenöt éves és máris benne gázol az élet mocsokjában... Csak azt restellem, hogy én vagyok az anyja, én, aki előtt legszentebb volt mindig a becsület. Az Isten sujtja őt oly büntetéssel, a melyet az ilyen teremtés megérdemel! Legyen átkozott az ut, melyen halad. Tizenhat esztendő korában már bolondja volt minden férfinek... Valahányszor hazajött a varrodából, tucatszámra voltak a kísérei. Egy este aztán kijelentette, hogy nem megy többé a műhelybe, mert nagyon árt neki a sok ülés. Én, mint szerető s gyermekét féltő anya hittem szavainak. Elég bolond voltam. Aztán... aztán nemsokára azzal a kijelentéssel állt előm, hogy táncosnő akar lenni.

beszédét s különösen a birtokpolitikai kérdésről mondott szavai köztük le figyelmét. Bejelenti, hogy legközelebb a telepítési és parcellázási törvényjavaslatokat benyújtja. A szőlőfelújítás terén egy fokon állunk már Franciaországgal. A borértékesítés terén sok a tenni való. A kormány elhatározta, hogy a borértékesítés céljaira 2,000 000 koronát a beruházási kölcsönnel megszavazott összegből fordítsanak s erre vonatkozólag legközelebb előterjesztést tesz.

(Ne naked, Lázár.)

Lázár Pál szavaira felesleges részletesen reflektálnia. A mezőhegyesi ménesbirtok parcellázásának terve abszurdum, mert ha ilyen birtokunk nem volna, csinálni kellene. Az angolok itt jártak s el voltak ragadtatva tőle s azzal távoztak, hogy az angol kormányt is ráveszik ilyen birtok megcsinálására. Lázár Pálról úgy tudja, hogy bár keményen támadja folyton Mezőhegyest, még soha nem járt ott. (Derűtség.) Lázár Pál a számokkal különben sem szeret bízni. Elmondta, hogy ő Dunajec mellett 2,400 000 koronáért birtokot akart venni. Hát ez annyiban igaz, hogy a birtokot 400 000 koronáért kínálták neki, de ezt is drágállotta. Lázár tehát itt mindenben és még külön 2 millió koronával tévedt. Ez is mutatja, hogy az ő számadatál milyen fontossággal bírnak. Ő sokra becsüli Lázár sokoldalúságát, de kéri, fogadjon el tőle egy tanácsot: ne foglal kozzék a számokkal. Ő nem babonás ember, de azért úgy vallja, hogy amire az ember nem ért, azzal ne is bíbelődjék. (Derűtség.)

(Az erdőkezelés.)

Szól a szakoktatás kérdéséről s reflektál Pop Cs. István panaszára az erdőkezelés tekintetében. Figyelmezteti arra, hogy a kezelési költségek kétharmad részét az állam s csak egyharmad részét viseli a község s ez nagy könnyítés. Ő minden panaszt orvosolni fog, ha hozzájuttatják. A kincstári erdők kezelésében a házi kezelés rendezésére akar áttérni, mert így több jövedelmet szerezhethet az állam s a munkások sorsát is inkább biztosíthatja, ami Pop Csicsó panaszait illeti az erdődolgozókra, a konkrét panaszokat meg fogja vizsgáltatni. S. ól a magyar nemzeti állameszme híve, de azért, hogy valaki magyar, nem engedheti meg, hogy visszaélésüket kövessék el.

(U) törvények.)

Jelenti, hogy a minisztérium elkészült a husszemle és gümőkór ellenőrzéséről szóló szabállyal. Foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az oltóanyagot állami kezelésbe vegyék. Jó erre a bakteriológiai intézet. Foglalkozik a mezőgazdasági cselédkérdéssel s azt akarja, hogy olyanok legyenek ezek a szabályok, melyek jó gazdáknál már életbeléptetve

vannak. A munkásügyi bizottság azt a követelést állította fel, hogy a munkásbetegsegélyző törvény kiterjesztésével foglalkozik. Erre már is foynak az előmunkálatok. Az öntözői törvény vagy novelláris kiegészítésre szorul vagy adminisztratív intézkedésekkel javítandó. Foglalkozik a vízi beruházások kérdésével. Foglalkozik az 1885. XXV. — vízjogi törvény revíziójával. Azt hiszi, hogy ezzel az iparnak is szolgálatot tesz. Készülőben van a halászlai törvény és a vízrendőrség szabályozása. Készülőben van a küzdelem a marokkói sáska ellen, amely különösen Debrecen tájékán pusztít, végül készülőben van a legaktuálisabb törvény, a mezőgazdasági képviselőiről. Nem hallgathatja el itten a magyar középosztály érdekeit sem. Nem áll, hogy senki sem gondoskodik a középirtokosokról. A mezőgazdasági szeszgyárak biztosítása is olyan kérdés, amely idevág. A Magyar földhitelintézet és az Országos Hitelszövetkezet között már is van egy megállapodás a jelzálog kölcsönök konvertálására.

(Nem lesz kell.)

A szociális kérdésekre tér át. Azzal a biztatással állunk szemben, hogy aratáskor a munkások sztrájkolni fognak. Ez a veszedelmes központi izgatás következménye. Ez rettenetes. Ep úgy sújtja a birtokost, mint a munkást. Neki az az álláspontja, hogy a munkás abban a községben szerződjék, ahol él. Ezek rettenetes állapotok. Nagyon téved az, aki azt hiszi, hogy a munkás boldogabb, ha béremelést csinál.

Felolvasta azt a rendelet-tervezetet, melyet az 1908 II. t. c. kiegészítéseképpen az izgatók ellen a belügyminiszterrel egyetemben elkészített. Az agitátorok ellen az állam minden hatalmával fog fellépni. (Taps) Bejelenti, hogy a munkástartaleket hazai munkásokból szervezni kívánja s az a vád, hogy külföldi akar dolgoztatni, nem igaz, biztosítani akarja a gazdákat arról, hogy aratógépek lesznek készletben, a munkásközvetítő hivatalt kiakarja terjeszteni a cselédekre is, de mindent az államtól kívánni nem szabad s a birtokosságának vállalva kell a munkások ellen eljárni. Ha Magyarországot valami baj érte, a történelem tanúsága szerint azt mindig bizonyos fejvesztettség előzte meg. A munkáskérdést is hideg fejjel és nyugodt szívvel kell tekintenünk és nem kell letennünk arról a reményről, hogy a félrevezetett munkásokat sikerül kijozanítani. De itt nem szabad az emberszeretettel parancsait szem előtt téveszteni. Az izgatókat le kell szüntetni, a munkásnépet pedig magunkhoz kell emelni. (Taps.) A jövő hatalmas Magyarországot csak a társadalom vállalt munkájával állíthatjuk helyre. (Taps, éljenzés, a szónokot számosan üdvözik.)

(A tojógépek.)

A miniszter beszéde után szünet volt, mely után Bozoky Árpád szólalt föl. A földművelésügyi miniszter programja nagy örömmel tölti el, mert az a véleménye, hogy benne a munkások érdekeik megóvására találtak. A kisgazdák érdekében emel szót és azoknak sérelmeit teszi szóvá. Praktikus reformokat ajánl a kormány figyelmébe. A baromfityesztésnél ajánlja, hogy ne vegyék tekintetbe Lázár Pál indítványát és ne osztassanak szót a nap között tojógépeket.

A Ház óriási derűtséggel fogadja Bozoky beszédét, amelyben költőgépek helyett következetesen tojógépekről beszél.

Bozoky végül ismételtén ajánlja a kisgazdák érdekeinek szolgálatát, az állattenyésztés emelését és az állatkereskedelem megrendszabályozását.

(Az udvar kergetett közjogi harcokba.)

Gyarmathy Dezső kijelenti, hogy a földművelésügyi miniszter programja kielégíti és ezért megszavazza a költségvetést. Néhány általános politikai megjegyzést tesz. A földművelésügyi költségvetésnél igen fontos nemzeti érdekről van szó és mégis, míg itten garaszkodnak, a parlament egyik másik termében milliókat szavaznak meg teljesen improduktív célokra. Fejtegeti a magyar-osztrák viszonyt. Az udvar kergette bele Magyarországot a közjogi harcokba.

Elnök (csenget): Kérem a képviselő urat, közeledjék egy kicsit a tárgyhöz. Ha esetleg elfelejtette volna, figyelmeztetem, hogy most a földművelésügyi minisztérium költségvetését tárgyaljuk.

Gyarmathy ezután a Ház engedelmével a tárgytól eltérően beszél a nemzetiségi kérdésről és fejtegeti, hogy az egységes magyar nemzeti állam kiépítése felé kell haladnunk. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a miniszter állítson föl birtokpolitikai osztályt a minisztériumban.

Elnök Gyarmathy beszéde után az ülést délután fél három órakor berekesztette.

A jogtalanul szedett adók.

Interpelláció a pénzügyigazgatóhoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 7.

Aradváros közigazgatási bizottságának mai ülésén szóba került a II. oszta lyu kereseti adó ügye is. A törvény szerint a kincstár eddig az ingatlanok minden egyes tulajdonosától — tekintet nélkül azoknak számára — bekövetelte az adót. Ilyképen előállott az az eset, hogy ha egy ingatlannak például

Én persze megborítárok és szigorúan tiltakoztam ez ellen, de erre ő makacs hangon felelelgetni kezdett és határozottan kimondta, hogy ő mégis táncosnő lesz, bármennyire is tiltakozom. Már akkor nem a gyermeki hang beszélt belőle, hanem az önálló nő, kinek a világ külső csillogása sötét fátyolt borít lelki szem elé. E perctől kezdve mind rosszabbra fordult a helyzet. Lassan, lassan nem ismerte már bennem az anyát, elhidegült tőlem teljesen Dacos, mogorva lett irányomban és minden szava egy-egy sebet ejtett lelkemen. Örökösén sértett szavaival. Egy reggel aztán eltűnt — örökre. Itt hagyott.

Az asszony szempilláin könnyek rezegtek, a míg beszélt.

— Ne sirjon Zsófia néni!

— De mikor úgy vérzik a szívem. Ugy fáj. Ez nem olyan fájdalom, mint a mit ti leányok bánatos percekben szoktatok érezni. Ez az anya fájdalma. A gyermekemet siratom, a kit én szültem a világra, a kit én ajándékoztam meg véremmel, a kibe én leheltem a lelket.

— Nem érdemli meg, hogy hullajtsa mellett a könyveit.

— Igazad van leányom. Ő nem érdemli meg . . . De a halottakat szabad siratnunk, ő pedig meghalt — számomra.

Ezalatt odakünn teljesen besötétedett. Erzsébet karjára vette a csomagot és köszönetet mondva annak tartamáért, magára hagyta Zsófia néni, aki egyre hullatta bánatos könyveit a — halottért . . .

Barátnők.

Írta: Michel Provius.

Iren 25 éves.

Alice 28 éves.

Iren (a kereveten fekszik, amikor Alice nesztelenül belép.)

Alice (a nyakába borul): Jó napot, drágám!

Iren (hidegen): Jó napot!

Alice: A lelked gyászol?

Iren: A tied örvend?

Alice: Észrevenni?

Iren: A szemedből látom. Foglalj helyet. Mi ujság?

Alice: Semmi, semmi . . .

Iren: Csak ne kérsd magad, gyónj meg gyorsan!

Alice: Nagyon boldog vagyok!

Iren: A szerelem?

Alice: A szerelem! . . . Rigi barátnőm vagy, nem titkolkodtél előttem semmit és megvallom, azért jöttem, hogy boldogságomról meséljek.

Iren: Beszélj csak, majd ha elakadsz, kérdezek.

Alice: Tudod, mildőn két év előtt férjhez mentem, nem voltam nagyon szerelmes! Anyám, aki világényemet és milliót nagyon szeretett, biztosított, hogy a szerelem majd később megjön és én csakugyan tisztos polgári életet éltem.

Iren: De egy bál estén, a keringő lány

hangjal mellett, mely kissé elkábított és a melicokor, mely azon az estén különösen illatos volt . . .

Alice: Hogyan? Te tudod?

Iren (folytatva): . . . Figyelni kezdél a szerelem szavaira, Szóke bajusza, fekete szeme és hízogó hangja volt.

Alice: Igen, de honnan tudod?

Iren: Nem tudom, senki se mondta, de sejtem . . . Tehát mi történt?

Alice: Vezontláttam.

Iren: Egy estélyen, egy látogatásnál, a sétateren, a kiállításán, — ahol véletlenül találkozok az ember.

Alice: És mindig jobban éreztem, hogy rabul ejt . . . de nagyon bizalmatlan voltam.

Iren: Félte! ta én, hogy nem szeret?

Alice: Láttam, hogy nem vagyok közömbös előtte . . . de más nehézség volt . . .

Iren: Ah! . . . Es mi volt az?

Alice: Régi szeretője nagyon vigyázott re! ez nehezen tudott vele szakítani. Bara nő lehetett, tiszteességes karmokkal . . . Ha magunk közt voltunk, tréfából fekete párducnak neveztük.

Iren (talványan): Gyönyörű! Es ezért a mult hét egyik estéjén találkat adtal Azel Armandda!

Alice: Ah! Tehát te tudod?

Iren: Mindenesetre . . . mert a régi szerető én vagyok.

Alice: Ez hallatlan . . . Honnan tudtam volna? . . . Kérlek Iren, bocsáss meg, hogy

tizenkét tulajdonosa volt, úgy nem egy, hanem valamennyien külön-külön fizették az ingatlan után járó adót.

Ezen a visszás állapoton egy még 1900-ban kelt miniszteri rendelet változtatott, kimondván, hogy egy ingatlan után csak egy tulajdonos köteles adót fizetni. De ezt a rendeletet csak most — öt év múltán — vette tudomásul az aradi pénzügyigazgatóság és így felmerült a kérdés, hogy a kincstár hajlandó-e a befizetett összegeket visszatéríteni?

Farkas Győző kir. pénzügyigazgatóhoz a közigazgatási bizottság mai ülésén Nagy Sándor dr. országgyűlési képviselő intézett kérdést a tárgyban, kijelentvén, hogy ha nem kap kielégítő választ, a képviselőházban is interpellálni fog.

Nagy Sándor felszólalását és a pénzügyigazgató válaszát alább ismertetjük:

Nagy Sándor dr. országgyűlési képviselő: Bár a pénzügyigazgató ur megtette már jelentését, engedje meg a közigazgatási bizottság, hogy egy fontos tárgyban kérdést intézek hozzá. Szándékomban van ugyanezen ügyben a képviselőházban a pénzügyminiszterhez is kérdést intézni, de ha kielégítő választ kapok a pénzügyigazgató urtól, úgy a képviselőházban tervezett interpellációmról lemondok. Kérdésem tárgya a II. od osztályu kereseti adó. A pénzügyminiszter még 1900-ban körrendeletet adott ki, amelyben úgy intézkedett, hogy ha egy ingatlan több tulajdonosa van, csak egy fizesse a II. od osztályu kereseti adót, nem úgy mint eddig volt: valamennyien. A váfos adóügyi osztályu nemrég előterjesztést tett, hogy miután a rendelet 1900-ban kelt, de csak most lett kézbesítve a pénzügyigazgatóságnak, a város visszamenőleg fizesse vissza azoknak a II. od osztályu kereseti adót, akik befizették a községi pénztárba. Számos esetben előfordult az is, hogy nemfizetés miatt elárverezték az ingatlanokat, ez az összeg is visszatérítendő az elárverezetteknek. Az iránt intéz kérdést a pénzügyigazgatóhoz, hogy a kincstár hajlandó-e visszatéríteni az 1900. óta e címen jogtalanul befolyt összegeket? A város adóügyi osztályát méltányos intézkedéseért dicséret illeti.

Farkas Győző kir. pénzügyigazgató: Tény az, hogy a pénzügyminiszter 1900-ban kiadott

egy ilyen értelmű rendeletet, de Nagy Sándornak abbéli állítása, hogy a rendelet csak öt évvel kelte után lett kézbesítve, téves, mert a pénzügyminiszter a vonatkozó rendeletet nem körrendelet alakjában adta ki, hanem csak a zágrábi pénzügyigazgatósághoz intézte egy konkrét esetről kifolyólag. Ő csak most — öt év múltán — értesült a rendelet létezéséről és intézkedett annak megszerzése iránt. A jövőben a rendelet alapján fog a pénzügyigazgatóság eljárni, de azt nem állíthatja, hogy visszamenőleg meg fogja-e téríteni a II. od osztályu kereseti adó címén szedett összegeket a kincstár. Eddigelé tudtával nem érkezett a pénzügyigazgatósághoz ilyen értelmű kérvény, de ha érkeznek, ő nem fog elzárkózni a kérelem teljesítése elől és határozathozatal céljából fel fogja ezt terjeszteni a pénzügyminiszteriumhoz. Ismételten hangsúlyozza, hogy a kérdést jóakarattal fogja kezelni és tájékoztatni fogja magát, hogy ilyen kérvény beérkezett-e a pénzügyigazgatósághoz.

A pénzügyigazgató válaszát Nagy Sándor dr. köszönettel vette tudomásul.

Dorrit kisasszony az életben.

Egy vigjáték története.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 7.

Tavaly télen bájos vigjáték került színre a Vigszínházban, Dickens „Little Dorrit“-ja, amelyet Schönthan bécsi író alkalmazott színpadra. Nálunk „Dorrit kisasszony“ címen adták a nagy sikert aratott aradi színpadon is, ahol előbb Bíró Irén játszotta a címszerepet, legutóbb pedig H. Harmath Józsa. Hősnője, a kis Dorrit-leány, maga a természetes egyszerűség és ártatlanság. Nincsen benne semmi mesterkéeltség s hőférségével letűnt évtizedek tiszta levegőjét varázsolja napjainkba.

Ennek a Dorrit kisasszonynak érdekes a története. Little Dorrit még most is életben van s a neve Cooper Mária Anna. London mellett lakik s jelenleg 94 éves. A matróna magas életkora dacára teljesen erős és emlékező képessége egyenesen csodálatos. Legutóbb meglátogatta a Daily Chronicle egyik munkatársa, akinek sok érdekes dolgot beszélt el Dickensről.

Cooper asszony 1813-ban született Hatbongardenben s mint kis leánya ismerte meg a nagy angol író, aki akkor még egészen kis fiú volt. A gyermekek szülei egymás szomszédságában laktak Londonban s a gyermekek szépen összebarátkoztak. Cooper asszony még ma is „My Charlesnek“, Károlyomnak nevezi Dickent. Egy ízben — mondotta a matróna az újságrónak — Dickens munkáruhába öltözve jött el hozzánk, szülei birtokára s atyánktól munkát kért. Atyám nem ismerte fel Dickent s nem is adott munkát neki, abba azonban beleegyezett, hogy az istállóban a szalmára leheveredjék. Dickens egyébként egész életében szerette az eféle áruhás tréfákat.

Cooper asszony arra is emlékszik, hogy „Károlyával“ sokszor ment a Szent Pancracius-templomba, ahol egy fejedelmi megjelenésű lelkész nagyon fölkeeltette a kis Dickens érdeklődését. Alighanem ez a lelkész az eredetije Bumble ur halhatatlan alakjának. Dickens abban a leányiskolában, ahol kis barátja tanult, sok tréfát követett el s a lányoknak, a felügyelő tanítónő nagy elszörnyűködésére, almákat és körtéket vett.

Gunynevekre nagy örömmel keresztelt el, akivel csak találkozott s a kis Cooper Annát sohasem nevezte nevén, hanem mindig így szólította: Kis Dorritom, (Little Dorrit.) Miért? Azt Cooper asszony nem tudja ma sem. Sokszor mondta neki: Könyvet fogok rólad írni s a neve ez lesz: Little Dorrit. Természetesen a Kis Dorrit eseményei költöttek, de a hősnő jellemzésében Cooper Annuskára gondolt a költő. „Kis Dorritom — mondotta Dickens kis barátjának — az, amit én benned szeretek, a természetesség. Modern leányok affektálnak. Maradj meg mindig természetesen kis Dorrit!“

Evtizedek múltak és az igazi Little Dorritból matróna lett, aki azonban ma is megőrizte azt az egyszerű, közvetlen természetességet, amely meghat és elérzékenyít bennünket a Dorrit kisasszony előadásán.

Párisi regény.

*

Castellane gróf és Letellier asszony.

Arad, december 7.

Boni de Castellane gróf bosszút áll minden megcsalt, kifosztott férfin. Nagy kokottokról, vérszomjas bestiákról mondják, hogy kegyetlenségükben, ádáz gonoszágukban valami ösztön vezeti őket. A leigázott, megalázott, nyomorúságba hajtott leányokért, nemükért pusztítják a férfiak ezrit. Nos Castellana gróf, a „gardniás bandita“ sem irgalmazott! Lezülve, piszkosan csavargott New-York utcáin. Már reménykedni sem tudott; pedig ez a legborzasztóbb. Castellane gróf már semmit sem várt az élettől. E ötte a börtön, a morgue; háta mögött a párisi mámor selymes, parfümös emléke.

Két hónap múlva Castellane gróf meglóptott cselédleányok, munkásnők, az utca szeméjének vállán a csapszékek hőse lesz. Félév sem telt el s a gróf kifogástalan frakkban, arcán nagy szenvedések érdekes patinájával a Gouldék estélyén milliomosok közt szürcsölte a pezsgőt; egykedvűen, szomorúan, megdöbbentően, nyugodtan. Elbolondítja Gould Helént, a milliomos leányát és örökösét. Ugy vonul be Párisba, mint egy keleti fejedelem. A kis Gould leány szédül és még örültebben szereti a gróft, akit a papája olyan olcsón vásárolt neki.

Mindenki boldog, míg Castellane grófnak pénze van. A gróf addig finom és előkelő. De a boldogság és a pénz nem tarthat örökké. Castellana gróf játékos és szeretőket tart. A

szomorúságot okoztam neked. Szegény barátom!

Irén: Részvéted nincs helyén.

Alice: Miért?

Irén: Várj csak egy kicsit! (Íróasztalához megy, kivessz néhány levelet és azokból egyet Alicének nyújt.) Itt van, olvasd!

Alice: Híez ez Armand levele. Minek olvassam el?

Irén: Megláthatod, hogy nincs okod rajtam sajnálkozni! Első találkád 21-én volt? . . . Ez a levél 22 ikéről kelt, tehát egy nappal később . . . olvasd csak . . .

Alice (fenhangon olvas): Igaz, nem tagadhatom, mert láttam; de őszinteségem szolgálaton mentességül, drága Irénem. Alice iránt csak futólagos vonzalmat éreztem . . . a láng kialudt és nem maradt egyéb, mint a szegénytelen megbánás. (Emeltebb hangon): De nem szerettem, sohasem szerettem. Egyetlen, soha el nem múló szerelmem a tiéd!

Irén: Mit szólsz hozzá?

Alice: Ez borzasztó!

Irén (dühösen): Talán visszatartottad volna magad, ha tudod, hogy én vagyok a szeretője? Sohasem voltál őszinte hozzám. (Megragadja Alicet; ordítva): Es tud meg, hogy amit tettél, az gyalázatos . . .

Alice: Tudom én is, mióta az intézetből kiléptünk, nem szenvedhetél, nona mindig barátságos arcot mutattál. Megvetlek!

Irén: Alice!

Alice: Irén!

(Haragjuk tetőpontján hirtelen kimerülten

egymás karjaiba esnek és heves zokogásba törnek ki.)

Alice (szemeit törölve): Ah! Drágám!

Irén: Szegény Alice!

Alice: Nem is tudom, mit mondtam...

Irén: Én sem...

Alice: Oszobaság! Egy férfi miatt!

Irén: Ilyesmit kell az embernek megérnie, hogy kiismerje őket!

Alice: Igen... Csak ez gyógyíthat meg. Itt a szívemben nyugszik Armand! Béke hamvaikra! Szemébe tudál még nézni annak a nyomorultnak?

Irén: Sohasem.

Alice: Halgass meg tehát Irén. Mivel öt egykötőt s m látja többé vízont, maradjunk jó barátok, mint azelőtt... Különben az eset igen szomorú volna... Akarod?

Irén (szelíden): Avarom! Olej meg! (Kibékülés után): Mar elmogy?

Alice: A férjem vár.

Irén: Tehát minden elfeledve?

Alice: Eltemetve és elfeledve! Isten veled Irénkém!

Irén (miután az ajtó becsukódik, íróasztalához siet és a következő levelet írja: „Azei Armand urnak. Jöjjön el ma este... majd meggondolom, megbocsássak-e magának?“)

Alice (a legközelebbi postahivatalban távirólapot kér és a fenti címre a következő sürgőnyt küldi): „Drágám! Holnap reggel 10 órakor hozzád jövök... sürgősen akarok beszélni veled!“

Gould leány a törékeny millomos asszony úgy él a gyönyörű városban, mint egy korhely díjnok felesége. A grófnak pénz kell és az asszonytól csikarja ki. Üti, tapossa, váltókat irat vele alá és felturja a fehérenemű szekrényt, ahol a felesége az ezresekot őrz. Közben színésznők sgyonlövök magukat mert Castellane pénztelen-ségében úgy bánik velük, mint a facér pircér a szeretőjével. Elruga mind az asszonyokat magától . . .

Éi Párisban egy asszony. Megbabonázza a férfiakat. Boszorkány. Száz szeretője van ma-dame Letellier-nek és mind megcsalja. Ugy cseréli a férjeit, mint a kalapját. És mégis lábainál fekszik egész Páris. Millomos. A *Le Journal* igazgatójának a leánya. Először *Monter* csokoládégyáros felesége volt. Elvált és *Forest* báróhoz, *Hirsch* báró fogadott fiához ment nő. Két napi együttlét után kidobatta palotájából a bárót. Azóta várt. Hozzávaló férfit keresett, va-lami nagyszerű kalandort, kemény legényt, aki-vel k röhöggetik az egész szerelmes, bolondos világot. És a lovag nem késett sokáig. Párisból jelentik, hogy Boni de Castellane gróf eljegyezte Letellier asszonyt. Mégis egymásra akadnak. Vé-res harc lesz itt. Vajjon melyik pusztul el? . . .

Millió pör az aradi törvényszék előtt

Odescalchi hercegnő pervesztes.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, december 7.

Egy évtizedes perben hozott ma ítéletet az aradi törvényszék polgári felelőviteli tanácsa. A perben Odescalchi Julia hercegnő szerepelt elsőrendű alperesként, míg a felperesek vagy ötvenen vannak. A per története a következő:

Mintegy tíz évvel ezelőtt Odescalchi Julia hercegnő megvette bírói árverésen *Buttyinban*, az Aradmegyében fekvő *Bethlen-féle* grófi uradalmat, egy millió koronáért. A hercegnő a bírólággal megállapított első részletet nyomban lefizette s a hátraléknak három meghatározott időpontokban történő lefizetésére halasztást kapott. A birtok az első részlet lefizetésével a hercegnő tényleges birtokába ment át s a hercegnő élt is a tulajdonost megillető korlátlan jogával. A birtokon fekvő értékes erdőségeket eladta *Hönigess* és *Rauchbauer* ujszentannali cégnek.

A hercegnő azonban a birtok vételárának hátralékos részletét nem fizette ki az esedékség napján és egyáltalában nem fizetett. A hitelezők raja veszélyeztetve látván követelését zár alá vette a birtokot, nehogy a hercegnő tudathasson rajta. Időközben azonban a *Hönigess* és *Rauchbauer* cég a megvett erdőségeket teljesen letarolta. A birtokot ezután a hitelezők egy félmillió koronáért eladták *Buttyin* községnek.

Az ily módon fél millió koronával megrövidített hitelezők pert indítottak Odescalchi Julia hercegnő ellen. Együttesen is, külön is pereltek. De egyidőben a *Hönigess* és *Rauchbauer* céget is perrel támadták meg, bár ez utóbbiak szabályos adásvételi szerződés útján jutottak az erdők birtokába.

A komplikált jogeseteknek egész sorozata lépett fel ennek a pernek a folyamán. Tíz éven keresztül járták a felek a bíróságokat. Döntések, ellendöntések, perújítások, bizonyították ki-egészítések hosszú során végre tíz év múltán az erdőeladások ügye végleges döntésre került.

Az aradi törvényszék felelőviteli ta-

nácsa ma hirdette ki az ítéletet, amely a felperesek követelését Odescalchi hercegnővel szemben megítéli, ellenben elutasítja a hitelezőket a *Hönigess* és *Rauchbauer* ellen támasztott követeléssel. A felelőviteli tanács elnöke *Ribiczey* Ferenc törvényszéki bíró volt.

Floridor és Celesztin.

Wallentin:

Én rendezem a tárlatot,
Ott nyüzsgött ma egész Arad,
Mert nem modern, nem divatos
Xi ilyesmiről elmarad.
Az én művemről zengett ma
Minden madár, minden bokr,
Én rendezem a tárlatot:
Jámbor Wallentin Floridor.

Réczei:

A tárlatot én rendezem.
Janum rá száz meg annyi kép,
Engem bámul meg mind, aki
A főispáni lakba lép.
Az ilyen tárlat-rendezés
Ezernyi munka, lassu kín,
A tárlatot én rendezem:
Szerény Réczei Celesztin.

Joinay (Felsőhajti):

Mért Floridor nem Celesztin?
És Celesztin nem Floridor?

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi demokrata kör folyó hó 8-án, szombaton délután 5 órakor a kör helyiségében (Fehér kereszt szálloda) rendkívül gyűlést tart, melyre úgy a tagokat, valamint az ügy iránt érdeklődőket tisztelettel meghívja: az elnökség.

(*) A Kossuth Lajos betegsegélyző- és te-metkezési-egylet december 9-én délután 3 óra kor, Hunyadi utca 4 ik számú sajtó helyiségében rendes havi választmányi ülést tart.

AZ ARADI TÁRLAT.

*
A kiállítás megnyitása.

Arad, december 7.

Az Uránia műintézet által rendezett tárlat ma nyílt meg a nagyközönség számára. Ünnepelesség nem volt. A kiállítási termék bejárata elé odaültettek egy jegyszédőt, kinyitották az ajtókat és ezzel a megnyitás aktusa befejezést is nyert. Bizonyos ünnepeles jelleget csak az kölcsönzött a tárlatnyitásnak, hogy a város képviselőiben *Institoris* Kálmán is megjelent a kiállításon és hogy *Károlyi* Gyula gróf főispán nevével együtt ugyancsak megtekintette azt. A díkeiök elmaradtak, ami bizonyára igen helyesen történt. Ha a kiállított képek nem beszélhetnének magukért, akkor ugyanis hiába beszélne helyettük bárki. A legszebb speech se teszi jóvá azt, ami rossz.

Halljuk tehát, mit beszélnek a képek.

I.

Az első terem nagyobb részt a grafikusok foglalják le a maguk számára. Az érdeklődés javarésze e teremben *Balla* Frigyes rajzai felé fordul, melyek részint aradi vonatkozásukkal, részint ügyes kivitelükkel méltóan képviselik Aradot olyan nevek között, mint a *Garay* Akosé, a *Juszkó* Béláé, *Pajtás* Ödöné és *Faragó* Gézáé. A *Balla* sikeréből azonban részt kér magának az *Aradi Közlöny* is, amelynek hasábjain e rajzok megjelentek, s amelynek szerkesztősége hetenként egy szomorú napot szenved végig, hogy humoros rajztémát adhasson *Balla*nak.

Garay Akos magyaros rajzai önálló egyéniségre vallanak ugyan, de ez az egyéniség az Uránia kiállításán nem a legelőnyösebb oldalról mutatkozik be. *Juszkó* Bélának pedig nem eleme a rajz, ami tökéletesen humormentes rajzsorozatán azonnal fel is tűnik. *Zombory* egy ügyes szénvázlata, *Faragó* Gézának már ismert guasch-jai, *Pajtás* Ödön kitünő humoru, katonakarrikaturái vannak még e teremben, melyben láthatólag csak kisebb igényű műtárgyakat akart egybehordani a rendezőség. Legalább erre vall *Appel* Magda két gyengécske csendélete és *Istvánffy* néhány tempera-festménye, melyek faltelteknek talán jók, de érték dolgában igen keveset adnak. Még *Istvánffy* egyik nyires képecskéje, a mely sok finomsággal és hangulatossággal dicsekedhetik, a legjobb e festmények között. Ebbe a terembe került *Boemm* Rittának egy bájos akvarellje is: egy könnyedén kezelt, lilás alaptónusu nő arc, amelynek minden vonása mutatja azt a nagy technikai készséget, mely fölött *Boemm* Ritta, női festőink egyik legnagyobb talentuma, — rendelkezik.

II.

A második teremben mindenekelőtt *Juszkónak* egy szélesen kezelt, erősen impresszionista vázlata ötlük szembe. Ime, a tárlat első komoly forradalmára. Szinte kapkodva, gyorsan, egy lélekzetvételre készült ez a kép, hogy a hangulat és a minden pillanatban változó fényhatás el ne szaladjon a művész elől. Az erőteljes duzzadó kép mellett szinte elvész *Édernek* egy festménye, melyet különben nemrég már láttunk Aradon. *Kunfi* kaszás parasztja nyers és levegőtlen, noha a festő láthatólag erőlködött, hogy plein airt hozzon ki ecsetje alul. Annál jobb *Mihalik* Dánielnek egy kis vázlata és *Glatter* Gyulának *Végre* egyedül című képe, mely frissen, széles sikokban van festve s egyike a tárlat legjobb alkotásainak. *Gergely* Imre velencei részlete napos, élénk dolog, ellentétben *Berkes* Antalnak egy tájképével, mely az angol tájképfestés újabb nyomain halad. *Vesztróczy* Manó „Lugasban” című képe a tárlat legjobb plein airje. Friss, sok erővel megfestett munka, melyen a napfény szinte vibrál s amely hangulat dolgában sem áll egy-egy kimondott „hangulatkép” mögött. — *Neogrády* kedves akvarellje a már ismert nyomokon

halad. Jó szalondisz, mint valamennyi Neógrád festmény. Tetszetős, kedves, anélkül, hogy súlyosabb kvalitásokat rejtene magában. Most, amikor a Bieder-mayer-stil második virágkorát éli: az ilyen képek népszerűség dolgában legyűrrik azokat, melyek forradalmat jelentenek művészi téren. Neógrád ezen a tárlaton is, mint mindig. — a saját maga után-érzéseit mutatja be. Minden képe csinos, de mindnek megvan az a hibája, hogy Neógrád másolta őket — Neógrádyról.

Háry Gyula egy sötét képpel és *Kimnach* szomorúan gyenge festménnyel szerepel ezen a falon. Valóságos üdülés e két busító műalkotás után *Komáromi-Katz* Endrének „Meixeni olajgyár“ című tájképét látni. Ez a fiatal művész erős fejlődésben van s ha megállapodik, körülbelül a Magyar-Mannheimer Gusztáv egyéniségének színvonalát fogja elérni. Két képe van ebben a teremben: mindakettő biztos szemre és biztos kézre vall. Perspektíva dolgában mindakettő elsőrendű.

Szlányi nem erőltette meg magát. *Segner*, aki Defregger tanítványai közül való, igen ügyesen stilizált erdőt mutat be dekoratív hatású nagy vásznan, melynek „Találkozás“ címet adott. *Háry Gyula* két kisebb képe valamivel jobb annál a *Mednyánszky* vázlatnál, amely épenséggel semmit sem mutat a nagy művész hatalmas egyéniségéből. *Récsei* két csinos képpel, *Udvary Géza* egy letompított színekben készült, diskret hatású női fejjel szerepel ebben a teremben. *Révész Imre* „Szekrestyében“ című képe kitünő rajzával, kellemes interieur levegőjével értékes és szép munka. *Nagy Vilmos* csendélete is megérdemelné, hogy vevőre akadjon: előkelően nyugodt technikája van s a széles ecsetkezelés is mesteri rajta. A közönségnek azonban — úgy látszik — jobban tetszenek az olajnyomatszerű dolgok. Erre vall, hogy ez a kép mindaddig vevő nélkül maradt.

Bihary „Szolnoki részlet“-e inkább jó név mint jó kép. Ebben a teremben már nem is akad más említendő, mint *Bosznay* „Kora tavasszal“ című gyönyörű tájképe, *Poll Hugó* színes krétarajza és *Berkes* „Szinház után“ című festménye, melyek mind komoly művészi értéket képviselnek.

III.

A harmadik teremben *Pállya* Károly néhány kisebb képe öltik szembe. *Pállya* Celesztin öcsöce igen ügyesen dolgozik s képeinek koncepciója mindig ügyes, rajza mindig biztos, — de azért a bátyját még sem éri utól. *Mihalik* Dánielnek egy kitünő levegőjű tájképe után *Cserna* Rezső két képe kelt érdeklődést. Ez a fiatalember a *Rippe* Rónai nyomán halad, nem kevésbé kriminálisan rajzolva, mint ideálja. Két ostendei képen tagadhatatlanul érdekes dolgokat mutat be, a színei is jók, csak a távolságok okozta arányváltozásokkal nincs tisztában. Ez is forradalom: a hazugságok forradalma. Mert valaki láthat rosszul. De hogy valaki saját speciális szembaja alapján zseniális tetszészserintiséggel mutassa be a kicsit nagynak, a nagyot kicsinek: ezt nem lehet művészetnek minősíteni.

Kimnachnak megint egy sajnálatos képét láthatjuk e teremben. Majd *Pap* Henrik kötőróje tűnik fel megdöbbentő merevségével. *Herrer* Cézár egy bájos tuniszi részletet, *Gergely* Imre jó nap-sütéses olasz városrészletet állított ki. Az utóbbin igen szépen hozta valórbe a művész a kékes árnyakat az erős napfoltokkal. *Révész* Imre templomba menő leányai és *Nyilassy* alföldi tájképe erős alkotások, neha az utóbbin a sok kékség nagyon nyomja a tulajdonképeni tájrészletet. *Gulácsy* Lajos „A nevető ember“ című képe jellegzetes és egyéni. A barnás tónusokkal a művész kissé vissza-élt, de a kép azért nem lett sekélyes technikai játékká. *Markó* Ernő szürkületi hangulata, *Pörge* Gergely friss miniatűr-képe, *Szirmay* ügyes Pállyk-utánzata, Mérő kellemes hatású interieurje után *Tolnay* Ákos két tájképén és feleségének arcképén akadt meg a szem. A tájképeken tompított színek-

kel, tetszetősen megválasztott tárgyakat festett meg a művész, akinek azonban nem ez az igazi terrénuma. Neje arcképén izléses beállításban, bizánci stíli, gyönyörű női fej néz felénk: színekben gazdag, mesteri összehatású ez a kép. *Pataky* két képpel szerepel e teremben. Mindakettő igazi *Pataky*, ami magában is dicséret. *Basch* Gyula tengerparti részlete. *Nagy* Vilmos várakozó nője, *Udvary* kreol aktja és *Nagy* Zsiga színes, erős leányképe mellett is szembeötlik e teremben *Szenesnek* egy nagyobb genre-képe, melynek rajza, koncepciója és színei egyaránt jók. *Bosznai* két kis tájképén hatalmas technikáját ragyogtatja. *Mednyánszky* Tátrai részletében már láthatni valamit a nagy mesterből is. Sok szeretettel festődött ez a kép, melynek csupán a tárgya olyan, hogy inkább érdeklí az alkotó művészt, mint a közönséget.

A két utolsó teremről máskor.

Kaszab Géza.

A polgármester lemondott.

Nyugdíjazását kéri.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 7.

A város közigazgatási bizottságának mai ülésén az elnöklő *Károlyi Gyula* gróf főispán tudomására hozta a bizottságnak, hogy *Institóris* Kálmán polgármester ma kérvényt adott be hozzá, amelyben nyugdíjaztatását kéri. A polgármester kérelme fölött a törvényhatósági bizottság szerdai közgyűlése fog határozni. Ha a közgyűlés a kérelemnek helyt ad, úgy az új polgármester választására a főispán még ebben a hónapban rendkívüli közgyűlést hív össze.

Erdekes tárgya volt a mai ülésnek *Nagy* Sándor orsz. képviselőnek a II. od osztályu kereseti adó ügyében *Farkas* Győző pénzügyigazgatóhoz intézett interpellációja. Ezzel és a pénzügyigazgató válaszával lapunk más helyén foglalkozunk. Az ülésről az alábbi tudósítá-sunk szól:

A havi jelentések letárgyalása után *Kádas* Kálmán főjegyző bejelentette, hogy a *György* Henrik belügyminiszeri számvizsgáló által készített jelentés megvizsgálására kiküldött bizottság, a jelentés nagy terjedelme miatt nem fejezhette még be munkáját. A bizottság a jelentés személyi részével nem is foglalkozik, minthogy *Bund* Henrik főszámvevő időközben nyugdíjaztatta magát, *Institóris* Kálmán polgármester pedig a fegyelmi vizsgálat megindítását kérte maga ellen.

Károlyi Gyula gróf: A polgármester által kért fegyelmi vizsgálat véleményem szerint tárgytalan, mert *Institóris* Kálmán hozzám intézett kérvényében nyugdíjazása iránt folyamodik a törvényhatósági bizottsághoz. Indítványozom tehát, hogy a polgármester által kért fegyelmi vizsgálat fellett térjünk egyszerűen napirendre.

Barabás Béla arra kéri a főispánt, hogy olvassa fel a polgármesternek a nyugdíjaztása iránti kérvényét.

Károlyi Gyula gróf: *Institóris* Kálmán a kérvényt a törvényhatósági bizottsághoz intézte itt tehát nem olvashatom fel. Csupán a fegyelmi ügy miatt hoztam tudomására a bizottságnak.

A bizottság ezután elfogadta a főispán indítványát.

Aradmegyei jegyzők fegyelmi je

A közigazgatási bizottság döntése.

Elmozdítás és pénzbírság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 7.

Már az ünnepies beiktatást követő napokon *Károlyi Gyula* gróf, Aradvármegye főispánja hivatali működésében nem szorított az e ébe került akták elintézésére, hanem előzetes bejelentés nélkül a megyének hol egyik, hol másik jegyzőségében termett és alapos hivatalvizsgálatot tartott. A vizsgálatok egyik-másik helyen azzal a meglepő eredménnyel jártak, hogy az általában derék jegyzői kar egyik-két tagja hivatali működése során szabálytalanságokat és mulasztásokat követett el, amelyeket nem lehetett megtorlatlanul hagyni. A büntető törvénykönyv rendelkezéseibe természetesen egyik sem ütközött; de miután a jegyzők sokoldalú és nagyfokú, a túlterhelésig menő elfoglaltsága sem mentesít a szabályzatok pontos és lelkiismeretes betartása alól: a mulasztáson ért jegyzők nem kerülhették ki a fegyelmi eljárás megindítását.

A vármegye közigazgatási bizottsága mai, *Károlyi Gyula* gróf főispán elnöklése alatt tartott ülésén foglalkozott a jegyzők fegyelmi ügyeivel és mint másodfokú hatóság — az első fokban *Dálnoki Nagy* Lajos dr. alispán járt el — nem volt elnézőbb, mint a törvényhatóság első tisztviselője. Elmozdítással és nagyobb pénzbírsággal sújtotta a szabálytalanságokat elkövető jegyzőket, akik most már csak a harmadik fórumhoz, a belügyminiszterhez való felebbezéstől várhatják büntetéseik deszállítását.

A közigazgatási bizottság ítéleteinek szigorúságából azt lehet következtetni, hogy a bizottság ezuttal nem csupán a konkrét fegyelmi ügyek elbírálását tekintette föladatának, hanem ítélkezésével tudára kívánta adni a vármegye jegyzői karának, hogy ez a fegyelmi hatóság hanyagságot, mulasztást és rendellenességet nem hajlandó elnézni, hanem minden egyes esetben, amely tudomására jut, kérielhetlen szigorral fog eljárni.

A bizottság mai üléséről, amelyen a fegyelmi választmány határozatain kívül érdekesebb tárgy nem szerepelt, az alábbi tudósítást adjuk:

(Beszámoló novemberről.)

Aradvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tíz órakor *Károlyi Gyula* gróf főispán elnöklése alatt rendes havi ülést tartott. A főispán elnöki megnyitója után *Dálnoki Nagy* Lajos dr. alispán előterjesztette jelentését a múlt hónap közgazgatás menetéről, majd *Varjassy* Árpád tanfelügyelő, *Farkas* Győző pénzügyigazgató, *Institóris* István dr. t. főorvos, *Stoklcsay* Lajos királyi ügyész, *Keller* László főmérnök, az államépítészeti hivatal vezetője, *Nachtnébel* Gyula árvaszéki elnök és *Kellner* György törvényhatósági állatorvos megtették szokásos havi jelentéseiket.

A bizottság ezután *Schill* József főjegyző, *Boros* Iván és *Heppes* Aladár tb. főjegyzők, *Daranyi* János és *Hanthó* Jenő aljegyzők, valamint *Nachtnébel* Gyula árvaszéki elnök referálása mellett több jelentéktelen ügyet intézett el, amelyeknél alig volt egy-két főszóvalás. A szemlekon megüresedett patikajogot *Faragó* Odának adományozta a bizottság.

A közigazgatási bizottság ülésén Károlyi Gyula gróf elnöklése alatt je evoltak: Dálnoki Nagy Lajos, Schill József, Nachtnébel Gyula, Keresztes Gyula dr., Inatoris István dr., Boros Iván, Heppes Aladar, Darányi János, Hanthó Jenő, Török Ferenc dr., Magyar László, Farkas Győző, Varjassy Árpád, Szokolozay Lajos, Keller Izsó, Kellner György, továbbá Bánhid Antal báró, Friebeisz Miciós, Vásárhelyi Dezso, Vásárhelyi József és Zse énski Róbert gróf bizottsági tagok.

(A fegyelmi választmány ülése.)

Károlyi Gyula gróf főispán ekkor berekesztette a közigazgatási bizottság ülését, mire nyomban összeült a bizottság fegyelmi választmánya, hogy néhány fegyelmi ügyben mint másodfokú hatóság ítélkezzen. A fegyelmi választmány ülésén Károlyi Gyula gróf elnöklése alatt résztvettek Dálnoki Nagy Lajos alispán, Szokolozay Lajos kir. ügyész, Nachtnébel Gyula árvaszéki elnök, Farkas Győző kir. pénzügyigazgató, Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő, Keller Izsó kir. főmérnök és Schill József főjegyző, mint előadó.

(A petrisi jegyzőt elmozdították.)

Elsőnek Kiszner Béla petrisi körjegyző ügyét tárgyalta a választmány. A körjegyző, akinek körzetéhez Petrisen kívül Iltyó, Korbest, Obersla, Rossia és Szellatye községek tartoznak, a főispán által végzett hivatalvizsgálat szerint hanyagságot és rendetlenséget tanúsított a hivatalos ügyek intézésében, szabálytalanságokat és mulasztásokat követett el, emelylekért Dálnoki Nagy Lajos alispán mint elsőfokú fegyelmi hatóság, amikor a vizsgálat adattal a főispán hozzá áttette, háromszáz korona pénzbírság megfizetésében marasztalta.

Kiszner jegyző főlebbezésére a fegyelmi ügy a közigazgatási-bizottság fegyelmi választmánya elé került, amely enyhének találta az elsőfokú döntést és ezért az alispáni határozat megváltoztatása mellett állásától való elmozdításra ítélte Kiszner jegyzőt. Minthogy a jegyző, aki föl van függesztve állásától, az elmozdítás ellen főlebbezéssel élhet a belügyminiszteriumhoz, a végleges elmozdítás csak a miniszter jóváhagyó döntése után történhet meg.

(Pénzbírság a szabálytalanságokért.)

A galasi jegyzőt, Főhly Zoltánt az alispán ugyancsak hivatali mulasztásért kétszáz korona pénzbírság megfizetésében és a mulasztás által elkövetett kár anyagi felelősségének viselésében marasztalta. A fegyelmi választmány helybenhagyta az alispáni határozatnak azt a részét, amely a 200 korona bírság megfizetésére vonatkozott, de megváltoztatta az anyagi felelősségre vonatkozó részt, amennyiben föloldotta a jegyzőt a kár viselésének kötelezettsége alól.

Goldis János nagypélli jegyzőnek hatvan korona bírságát, amelyet az alispán szabálytalanságért kirótt, a választmány helybenhagyta.

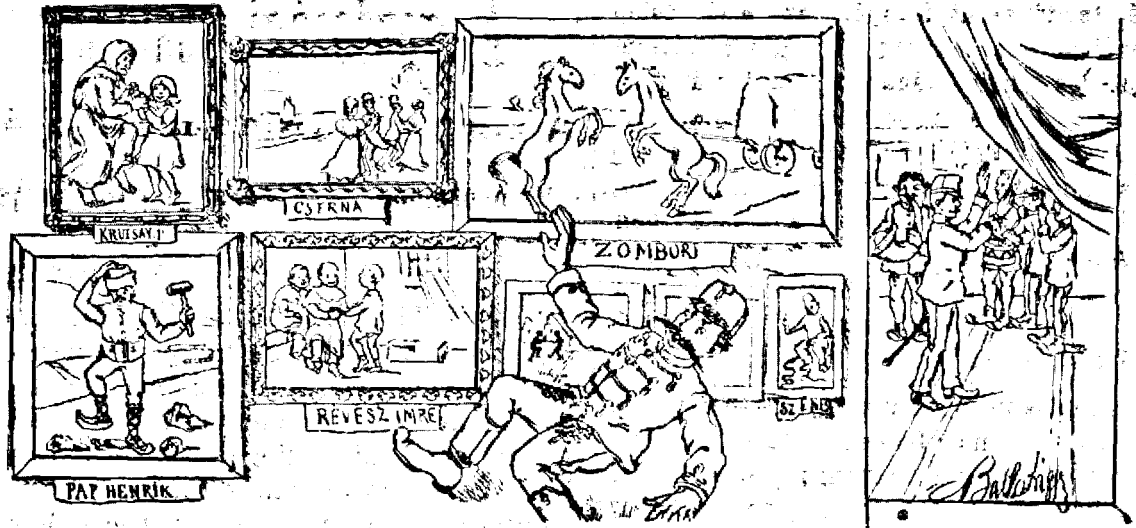
MULATSÁGOK.

(=) A mérnök-bál rendező-bizottsága f. hó 8-án délután 5 órakor az egyesület helyiségében ülést tart, amelyre a bizottság tagjait ezzel a kérelemmel hívom meg, hogy azon teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Schör Lajos.

(=) Az aradi vasutasok estélye. A vasutaszövetség aradi kerületének szombati második szórakoztató estélyét az alábbi változatos programmal tartják meg.

1. Karének. Éneklés a szövetségi énekkar. 2. A nevető ember. Magánjelenet. Előadja Jahl Nándor. 3. Gaál Ferenc: III. magyar Rhapsodia op. 104. (Nem hallottam soha ilyen bus harangszót...) Zongorán előadja Zoltai Mátyasné. 4. Fő vasás. Tartják: ifj. Vass Gusztáv és dr. Vass István. 5. a) Hauser Miksa: Mazurka 47. m. b) Huber Károly: 2. ik ábránd magyar népdalok felett. Hegedűn játssza David István hegedűművész. Zongorán kíséri Zoltai Mátyasné. 7. Magánjelenet. Előadja ...

Sétahangverseny.

Megyeházán van a tárlat
Hol az ember képet láthat.
Képek lógnak tisztes rendbe,
Kis terembe, nagy terembe.

Egy hangverseny keretében
Sétálni is lehet szépen:
Itten fogja Zellner bácsi
A hopszpolkát dirigálni.

A tararabumszéliére
Felpezsüül a képek vére,
S János hajdu felve látja,
Mint kelnek a képek táncra.

Ah istenkém, be jó lenne,
Ha egy-egy kép el is menne,
Eltáncolna, elsétálna
Valami melegebb tájra!

Institóris Kálmán.

Szerdán, a december 12-iki közgyűlésen fogja bejelenteni Károlyi Gyula gróf főispán Aradváros törvényhatóságának, hogy Institóris Kálmán lemondott a polgármesteri állásról s negyven évnél hosszabb közszolgálat után — betegségeire való hivatkozással — nyugdíjaztatást kért.

Éppen öt évig viselte Institóris Kálmán azt az előkelő tisztséget, amelyből most távozik. Harminc évvel ezelőtt Institóris Kálmán már mint Aradváros főjegyzője üdvözölte a polgármesterré választott Salacz Gyulát, kinek öt év előtt történt nyugdíjaztatása után: 1901. december 11-én Institóris Kálmánt választotta a törvényhatóság a város első polgárává. Az izgalmas lefolyású választáson Varjassy Lajossal szemben győzött Institóris, aki miután letette az esküt a törvényhatóság színe előtt Urbán Iván főispán kezébe, — azzal fejeződött be ez az ünnepélyes aktus, hogy a főispán felszólítására a két pályázó barátságosan kezét fogott egymással.

Érdekes jelenet volt az, élénken él még az emlékezetben. Szürkülő hajva, barátságos, mosolygó arcával, délcag alakjával meghatottan állt ott a törvényhatóság színe előtt az új polgármester és már külsejével is imponáló benyomást tett mindenkire, kinek alkalmá volt öt ebben az ünnepélyes pillanatban szemtől-szembe látni. A törvényhatóság tagjai és a zeufolásig megtelt karzat zajosan tapsolt, lelkesen éjjezett, amikor az új polgármester ajkáról elhangzott a rövid, de tartalmára velős programbeszéd, melyben a polgármester nem mondott újat, csak eltorolta és szavakban ismételte mindazt, amit hosszú közpályáján áldásos működését jellemezte. Nem is kért tőle senki programbeszédet, mert az a többség, mely öt szavazatával e díszes állásra segítette és Arad város egész közönsége a legalaposabban ismerte fényes tehetségét, a város érdekei iránt annyiszor tanúsított buzgalmát és lelkesedését és minden program nélkül is teljesen megnyugodott aziránt, hogy jó kezekbe került a város gyepője.

Institóris Kálmán Aradon született, aradi tehát a szó teljes értelmében, aki első kiképezését is itt nyerte és ki később változatos hi-

vatása körében mindenkor csak dicsőséget szerzett szülővárosának. Atyja a megye közéletében nevezetes szerepet viselt. Mint a megye főjegyzője fényes tehetségével, lángoló hazaszeretettel a legvizsontagságosabb időben féken tudta tartani a nemzetiségi vejeleltásokat és az ő működéséhez fűződött az az eredmény, hogy a megyében a már teljesen elvadult közalapítók tetemesen javultak. Később hízogó elismerés érte kiváló tehetségét, amennyiben a császári királyi főörvényszékhez nevezték ki bírónak, 1860-ban pedig az akkori aradmegyei váltótörvényszék elnöke lett és ebben a minőségében halt meg 1868-ban.

Institóris Kálmán édesanyja Czabai Horváth Terézia volt, egy bácskai régi nemes család tagja, ki fenkölt gondolkodásával, a női érények teljében mintakép volt a magyar nőnek és családjának. Ily szerencsés vezetés mellett nem csuda, hogy az eleven eszű, aranykődélyű gyermek úgy nevelkedett fel, mint a ki praedestinálva lett arra, hogy méltóan töltsen be a társadalomban azt a helyet, melyet részére sorsa kitűzött.

Már az elemi iskolában feltűnt eleven eszjárása, szorgalma és komolysága. Az osztályban az első között volt. Mint kis gyermek már kiváló érzékeléssel tűnt fel. Az a közmondás, hogy a zene nemesíti a kedélyt, Institóris Kálmánnál lényegesen beigazoódott. Az ő végtelen szívósága, az ő derűt kedélye, az ő magasabb élettérfogása, az ő nemes lelke a művészet iránti rajongásban érielődött meg és ez a kiváló érény sugározta be a közügynek szentelt minden működését.

Az Institóris-család 1748-ban telepedett le Aradon. A család nemesi levelét 1772-ben hirdették ki a megyénél. A nemesi címer egy pajzs, melynek aljában két török lobogó van; felette egy fészekben egy polkán ül és a fölött az öt águ nemesi korona díszelég.

Érdekes, hogy miképp vezették be a kis Kálmánt a közigazgatásba és miképp kezdődött az ő közigazgatási tevékenysége. Nyolc éves volt akkor. A városnál Szergel János volt a szenátor, aki a családnak jó barátja volt. A szenátor nagyon megszerette az eleven eszű fiút. Egy ízben a város határában vasuti bejárás volt. Ennél a bejárásnál Szergel képviselte a várost. A kiküldetésre magával vitte a kis Kálmánt is. Amikor a bizottság kife-

lőtte az építendő vasut irányát, az első cölöp beverésénél az eljáró közeg megfogta a mitsem sejtő fiut és még néhány játszótársát, lehúzták őket a földre és jól elverték valamennyiüket. A bizottság jól mulatott az eseten, de a kis Kálmán sehogy sem tudta megérteni, hogy miért kapott ő a hivatalos eljárás közben verést? Azzal nyugtatták meg, hogy ez azért volt, hogy késő vénségére is emlékezzék meg a vasuti bejárásról, a közigazgatási eljárásban való első részvételéről.

A középiskolai tanulmányok befejezése után Institoris Kálmán felkerült az egyetemre. Mint egyetemi polgár a hatvanas évek politikai mozgalmában is élénk részt vett, de sohasem tanulmányai rovására. 1862-ben fényes eredménnyel tette le az ügyvédi cenzurát és mint joggyakornok a kir. táblánál foglalatosságot.

Ezen hivatása közben is lelkének egész hevével a művészetben csüngött. Gyönyörű bariton hangja, kiváló művészi érzéke, magas zenei képzettsége meggyitották előtte a főváros előkelő szalonjait. Mindenütt elbűvölte hallgatóságát szép énekével. Édesanyja titokban sokat gyönyörködött fia művészi tehetségében, de sohasem bátorította fiát a művészi pályára. A lelkes ifju egy ízben odaült édes apja elé és arra kérte, hogy engedje őt kizárólag a művészetnek élni. Az apa végighallgatta fia esdeklését és válasza ez volt:

— Előbb leteszed az ügyvédi cenzurát —
— aztán majd beszélünk még erről!

Az ambiciózus ifju meg is felelt atyja parancsának — aztán tényleg a művészet papja lett. Ebben a minőségében itt, a hazában és a külföldön babérokat szerzett; az ő művészete valóban csillogó volt és neve a magyar ének-művészet történeti lapjain minden időkre fényes marad.

Az öreg S.oll mesteri keze alatt képezte ki magát opera énekessé. 1862-ben lépett fel először a Nemzeti Színházban és fényes sikere után 1863-ban a kolozsvári színházban szerepelt. Innen már gyorsan emelkedett fölfelé. Ötműtven töltött egy tél után a müncheni udvari operának volt lírai baritonistája.

Ekkor azonban visszatért Aradra és 1866. évben Institoris Kálmán Aradváros alügyészévé nevezték ki. Itt kezdődik az ő áldásos működése a város érdekében. 1867-ben már Arad város első aljegyzője lett. 1870. május 1-én az aljegyzői állásról leköszönt s hosszabb utazást tett Német, Franciaország és Belgiumban. Érdekes, hogy Párisból az nap utazott el, amikor Poroszország megüzente a háborút. 1872-ben a borsosjenői kir. törvényszékhez bírónak nevezték ki, de itt nagyon rövid ideig működött. 1872. február havában Aradváros főjegyzőjének választották meg és ebben a minőségben szolgálta a várost páratlan buzgalommal, szakértelemmel, míg öt év előtt a polgármesteri székbe ültette a polgárság bizalma.

Institoris, mint főjegyző négy főispánt iktatott be ünnepi szónoklatával: *Ateel Pétert, Tabajdi Károlyt, Fabián Lászlót és Urbán Ivánt* mint polgármester pedig két főispánt installált: *Vásárhelyi Bálát és Károlyi Gyula grófot*. Az uralkodó 1904-ben a királyi tanácsosi címmel tüntette ki.

Hosszu hivataloskodása alatt a közügyek minden ágában, a kultúra minden terén hervadhatatlan érdemeket szerzett magának.

A gazdasági önállóság.

A kormány szemfényvesztése

Vámsorompó — gazdasági közösséggel.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 7.

Egyik fővárosi estilap ma esti számában bécsi levelezője közlései nyomán szenzációs leleplezést közöl azoknak a tárgyalásoknak az eredményéről, melyek az Ausztriával való kiegyezés körül folytak. Nem kevesebbről van szó, mint az önálló vámterület kialakításáról. A bécsi levelező tudósítása így hangzik:

Felette csodálkoztam, hogy a kiegyezési tárgyalások oly sokáig húzódnak, noha tudtam, hogy még a tárgyalások megindulása előtt tisztában voltak azzal, hogy 1917-ig a mostani állapotokon nem lehet és nem szabad semmit sem változtatni. Sok fáradsággal és utánjárással sikerült kitudnom a hosszú tárgyalások okát. Ne tessék megijedni. Nincsenek ellentétek. A két kormány megbízottai tisztában vannak feladatukkal: nekik módot kell találni, hogy a közösség továbbra is megmaradjon. Feladatukat fényesen fogják megoldani, sőt már meg is oldották és csak a részletek okoznak már nekik fejtörést.

Teljes pozitívással irhatom, hogy 1917-en túl sem lesz önálló vámterület, hanem *egy szemfényvesztő fogással önállónak feltüntetett közös vámterület* és erre vonatkozólag 1927-ig terjedőleg már most lekötik Magyarországot.

A megállapodások a szakbizottságok között a következők:

1. 1917-ig a mostani állapot változatlanul fennmarad. Ezt a két állam mint szerződő fél úgy valósítja meg, hogy fenntartja az önálló vámterület jogi alapján a reciprocitást. Ez volna tehát a vámszerződés a vámszövetség helyett.

2. Miután ilyenformán a legközelebbi 10 évről nincsen mit tanácskozni, tárgyalnak a későbbi 10 évre vonatkozólag, vagyis rendezik a viszonyt az 1917—1927-ig terjedő időre, mikor a jogi állapot helyébe a tényleges önálló vámterület lép.

3. 1917-ben felállítják a vámsorompókat Ausztria és Magyarország között, de szerződésileg megállapodnak, hogy kifelé a szerződéses alapon fenntartják a közösséget.

Íme, ez a lényeg. Fejtörést csak a számítások okoznak. A számítások célja, hogy a közbelső vámok úgy állapittassanak meg, hogy a kölcsönösen fizetett vámok egymást megegyezik.

A külföldi szerződéseket a szerződésbe vett kikötés szerint a külügyminiszter fogja a két kormány nevében kezdeményezni és letárgyalni, de aláírja mind a két kormány is, azonos szöveggel Cis és Trans törvénybe iktatja.

Akinek csak halvány fogalma van a közgazdaságról, az tisztában van vele, hogy ez a vámsorompók felállítása dacára teljes közösség az önállóság formáltságával. A különbség a mostani állapottal szemben csak az, hogy a tudatlank megfényvesztésére felállított vámsorompók és a közbelső, de jövedelmet nem

jelentő vámok elszámolása az országnak sok pénzbe fog kerülni.

Eddig a hirdás, melyre csakhamar jött a cáfolat is. Azon a bizonyos illetékes helyen mitsem tudnak a dologról. Aki azonban ismeri az ilyen cáfolatok értékét, az tisztában lehet vele, hogy a kormány megint egy nemzeti hőstettre készül: el akarja árulni a gazdasági önállóságot. Majd meglássuk!

Új kultúregylet Aradon.

Képző- és iparművészeti társulat.

Az alakuló közgyűlés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 7.

Az aradi kultúregyletek száma vasárnap-tól kezdve megszorodik egygyel. [Az a terv, melyet már régóta szövögetnek az aradi művészek és műpártolók, most végre megvalósul s vasárnap minden valószínűség szerint megalakul az Aradi Képző és Iparművészeti Társulat, amely főleg azt tűzte ki célul maga elé, hogy a művészi ismereteket és izlést terjessze s megkímélje a műszerető közönséget attól, hogy kénytelen legyen a fővárosi tárlatokról ki-selejtezett, vagy legalább is igen kétséges művészeti értékű műtárgyakból rendezett kiállításokat végignézni, csak azért, mert nincs jobb.

Az aradi egyesület egész Magyarországon a második ilyenemű vidéki egylet lesz. Esméje már régóta vajdlik s legutóbb a nyár folyamán vetődött felszínre, amikor is az érdeklődők értekezlete elvben elhatározta a társulat megalakítását s bizottságot küldött ki az előkészítő munkálatok elvégzésére. A szervezőbizottság tagjai: *Jankó Gyula, Kaszab Géza, Németh Lajos és Urhegyi Alajos* már elkészültek a rájuk bízott munkával s így vasárnapra, a hó 9-ikére összehívták az érdeklődőket alakuló közgyűlésre. A közgyűlést a Millennium vendéglő külön termében, vasárnap délután fél 6 órakor tartják meg.

A taggyűjtési akció, amely alig 3—4 napja indult meg, oly szép sikerre vezetett már eddig is, amely szinte pártját ritkítja. Az egylet iránti általános érdeklődést mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a rövid pár nap alatt száznál több tag jelentkezett. A szervezőbizottság reméli, hogy ez a szám rövid időn belül megsokszorozódik, amire Arad intelligens közönségében látja a biztosítékot. A társulat számos kedvezményt nyújt tagjainak, — többek között képző- és iparművészeti műtermékekből ingyenes sorsolást rendez közöttük. Ezenkívül a tagok az összes kiállításokra ingyenes belépőjegyet kapnak, ingyen részesülnek a társulat esetleges kiadványaiban s mérsékelt áron kaphatják majd a „Művészet” és a „Magyar Iparművészet” című folyóiratokat.

Ami a személyi kérdéseket illeti, azokat az előkészítő bizottság szerencsés kézzel oldotta meg. A társulat díszelnökéül sikerült *Károlyi Gyula* gróf főispánt megnyerni, aki melegen érdeklődik a művészeti ügyek iránt. A társulat védnökeül *József főherceget* és *Augusta főhercegnőt* fogja felkérni a közgyűlés. A többi tisztségeket részint Arad város legelőkelőbb műpártolói, részint művészek fogják betölteni.

A szervező bizottság ezután is kéri mindazokat, akik tévedésből, vagy más akadályok miatt nem kaptak külön meghívót az alakuló közgyűlésre, de akik az ügy iránt érdeklődnek: szíveskedjenek vasárnap délután fél 6 órakor a Millennium külön termében megjelenni!

A Vasutas Szövetség válsága.

Készülődések a szegedi kongresszusra.

Szervezkednek a leszámolásra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 7.

E hónap 9-én vasárnap az Országos Vasutas Szövetség rendkívüli országos gyűlést tart Szegeden. A napirenden a központi vezetőség lemondása folytán megüresedett állásának betöltése szerepel. Bármily fontosnak is lássák e program, valójában sokkal többről lesz szó: a kongresszus a szövetség életéről haláláról fog dönteni. A vasutas közvélemény egyrésze teljes tudatában van a fontos lépésnek és ehhez képest szervezkedik is. Erederdő bűnök és végzetessé válható tetteket kell jóvátenni és ez nem csakoly feladat.

Az országos szövetség eddigi pályafutása a tehetetlenség és balsikerek láncolata, melynek oka a szervezkedésben és a vezetésben keresendő. Már a szervezkedés megbontotta a vasutasok társadalmát, amennyiben a vezetőség részéről történt folytonos és kíméletlen támadások külön táborba terelték a mozdonyvezetőket, mielőtt a szövetség véglegesen megalakult volna. A mozdonyvezetők külön szövetsége csak nagyon rövid ideig állt egyedül, mert csakhamar követte a munkások külön szövetsége, kik nem találták meg érdekeik képviselőit a nagy szövetségben. November közepe táján megalakult a vonatkísérők szövetsége és most alakulóban van a mozdonyfűtők és pályadrők külön szövetsége. Mozgolódik a többi személyzet is és nem telik be sok idő, meg lesz például az állászték, a szolgák külön-külön szövetsége is.

Onkéntelenül felmerül a kérdés, kik fognak az országos vasutas szövetségbe tartozni, ha minden vasúti szakma külön-külön szervezkedik? Rövid idő múlva a tisztviselői kar csakoly töredéke és végül maga a — vezetőség. Ez már régen nem titok azok előtt, kik ismerik a viszonyokat.

E bajok tetejébe még egy harmadik és az egyesek szempontjából talán legfontosabb ok is járult. Értjük ez alatt a szövetség anyagi gazdálkodását. A tagdíjakból befolyó mintegy évi 200,000 koronát nem a szövetségi tagok érdekeire fordítják, hanem eladminisztrálják. Ily viszonyok közepette tört ki a villamos vasutasok sztrájkja. A sztrájk napjai bizonyítják, hogy a szövetség vezetősége minden anyagi és erkölcsi erő híján van. A villamos sztrájknak — mint ismeretes — csufos, kudarc lett a vége, a szövetségi vezetőség a gyors visszavonulás terére lépett.

Ilyen előzmények után készülődik a szövetség a szegedi kongresszusra, amelyen már az ellenzék megszólal. És ezzel harc kezdődik, melynek eldőlésétől függ, mi lesz a szövetség sorsa. A helyzet e tekintetben ugyanis az, hogy gróf Batthyány elnök örül, hogy az eddigi vezetőségtől megszabadult, mert ezzel a multat elfelejtve reméli. Más tekintetben is örül, mert a vezetőség vasúti tagjainak egyike másika nem volt eléggé kezelhető médium. Most, hogy új tisztikar választása van soron, olyanokat kíván, kiknél feltétlenül érvényesíthető terveit.

Mikor a jelöltek nyilvánossá lettek, az ellenzék teljes erővel ment bele a választási küzdelembe. Ellenjelölteteket állított az ügyvezető alelnöki állásra dr. Zsenyey Ernő ellenőr és a főszámvevői állásra Czövek Gyula ellenőr személyében, oly program alapján, mely új alpokra fektesse a szövetséget és ennek működéséből kizárja azokat a gátló tendenciákat, ame-

lyek a szövetséget teljes kifejlődésében és céljainak elérésében akadályozzák.

Az új program számol a már megtörtént és a folyamatban levő, sőt ezután támaszó külön szakszervezkedési szövetségekkel. Ugy tervezi a dolgot, hogy a vasutasok minden szakmája külön-külön szervezkedjék és az egyes szövetségek — melyek kebelében sokkal határozottabban ápolható és fejleszhető az egyes szakérdek — vezetőségeikkel akossanak egy központi szervezet és ez volna az országos szövetség, melynek kebelében az összes szakbeli érdekek és követelések összeegyeztetnének és megállapítottatnának.

Az itt kifejtett két ellentétes álláspont fog megmérkőzni a szegedi kongresszuson és a vasutasok, kik tudják, hogy mi jöik forogkocán, hatalmas szervezkedéssel készülnek is a leszámolásra.

A megmaradt elnökség.

Institoris Kálmán visszavonul a polgármesterségtől, hogy másnak engedje át helyét. Teljes öt évig vezette a város ügyeit, annyi buzgósággal, hogy a legesitribb bizottság ülésén is ő elnökölt és nem volt az az apró-cseprő tárgy, amelynél nem fejtette ki rendszerint találó véleményét. Most visszavonul és nem fog többé elnökölni, csak a rendes törzsasztalnál, a Városi-kávéházban. De ebben a tisztségben, reméljük, még hosszú évekig meg fog maradni, örömeire asztaltársainak, akik a legnagyobb tisztelettel veszik körül a puritán jelemű, jovialis férfit.

Görgey rehabilitálása.

Beszélgetés a tábornokkal.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 7.

A szabadságharc két vezéralakjáról, Kossuth Lajosról és Görgey Artúrról írt könyvet Králik Lajos budapesti ügyvéd, Görgeyék bizalmasa, a mint azt tegnapi lapunkban távirati tudósítás nyomán röviden megírtuk. Králik párhuzamosan vázolja a két férfi jellemét és ha Kossuth tetteit szokatlanul élesen ítéli is meg s Görgeyvel szemben szokatlanul nagy bámulatot mutat is, könyve figyelemreméltó munka, mert igazságra törekszik és világosságra.

Kossuth Lajos és Görgey Artur egyenlően nagy emberek voltak, mondja az író. Miért történt mégis, hogy a magyar nemzet Kossuth nagyságától és dicsőségétől túlrád, Görgeyét pedig szinte elfelejté? Az író megfelel a kérdésre: Kossuth idealista volt, aki nagy eszméknek hódolt, Görgey realista, aki csak a valósággal számol, s a népet az idealizmus vará-

zsa inkább megragadja és könnyen tartja fogva.

A nagy katasztrófa után, amelyben Görgey nem az osztráknak hódolt meg, hanem az orosz hatalomnak, megkezdődik Görgey személyes tragédiája. Kossuth Törökországba utaztában Viddinből körlevelet küld az európai hatalmaságoknál levő követihez; elmondja véleményét a szabadságharcról és a magyar ügy bukásának okául Görgey árulását mondja. Ez 1849 ben történt és Kossuth csak 1879 ben, tehát harminc esztendő múltán jelentette ki iratának első kötetében, hogy azt a viddini levelet nem írta. De már ez alatt a harminc esztendő alatt megerősödött az elkeseredett nemzetben az az ítélet, hogy Görgey áruló.

A volt fővezér viselte a rettenő vád terhét és nem roskadt le.

Görgey hazajött. De az ellene támadt erős áramlat lehetetlenné tette, hogy a munkájával keresse a kenyerét. Állását el kellett hagynia és visszavonul: öccséhez, Görgey Istvánhoz. A nemzet 1876 ig semmit sem tett érte. Mikor Tisza Kálmán lett a miniszterelnök, az első költségvetése összeállításakor odaírt Görgeynek: adjon be néhány sort, hogy eleget tehessen vele szemben a nemzet kötelességének. Megüzente Tisza azt is, hogy sem írásban, sem élőszóval kérni nem szükséges. Csak üzenje meg, hogy elfogadja e. Görgeynek nem kellett. Azt üzenete Tiszának, hogy titko: pénzből nem kell neki. Tisza megértette ezt és megtalálta a pénz átadásának helyesebb módját. Ilyen módon gondoskodik a nemzet most is Görgeyről.

Egy újságró ma fölkereste Görgey Artúr Erzsébet-terti lakásán, ahol István nevű közjegyző öccsével együtt lakik. A 89 éves aggastyánt egy vaskos könyv fölé hajlottan, olvasás közben találta. Bemutatkozás után a hírlapíró így szólt Görgeyhez:

— Hallott tábornok ur a könyvről, amely most jelent meg és a tábornok urról szól?

— Nem hallottam semmit, felelte a tábornok. Mi a címe?

— Görgey Arthur a címe és Králik Lajos írta.

— Nem tudok róla semmit, mondta Görgey és figyelmesen várt, hogy az újságró elmondjon valamit.

— Ismeri Králikot tábornok ur, kérdezte most a hírlapíró.

— Láttam néhányszor, az öcsém barátja, úgy ismerkedtem meg vele.

Az újságró ezután elmondta, miket írt Králik a könyvében: szobrot akar állítani Görgeynek, ki akarja vinni rehabilitálását és párhuzamot vont Kossuth és Görgey között Görgey javára.

Az aggastyán arcán keserű mosoly vonult végig, lemondólag intett a kezével és azt mondta:

— Bizony én nem tartom időszerűnek ezt a munkát. Kossuth Lajost sohasem less szabad kisebbiteni akárki mellett is. Én pedig épen nem szeretem, ha engem magasztalnak. Tudja elszoktam tőle. 1884 ben még sokan éltek a honvédek közül, akik alattam szolgáltak. Akkor indítottak ezek a bajtársaim mozgalmat rehabilitálásom érdekében, és mivel akkor már oly öreg voltam, hogy nem tudtam dolgozni, valami államségélyt szereztek Tisza Kálmántól.

Igaz, hogy Tisza Kálmán fölajánlott évjáratot, de tábornok ur nem fogadta el?

— Ez nem igaz. *Ivánka* Imre, aki nekem pajtásom volt, járt nálam, hogy kieszközölj valamit, de én visszautasítottam. Mikor azonban Tisza a diszkrecionális alaptól havi kétszáz forintot utalványozott, azt nem utasítottam vis-

sza. Ebben lévedett Králik. Most két év óta azonban négyezer forintot kapok már évente. Pedig Perczel tábornok már akkor, amikor én csak 2400 forintot kaptam, évi 6000 forint nyugdíjat buzott. Azt a havi 200 forintot is csak nagynehezen és sok utánjárásal tudtam csak megkapni. Magam mentem el Tisza Kálmánhoz, tehát nem utasítottam vissza. Eilek-kezőleg, úgy áll a dolog, hogy én magam kértém. Akkor az én érdekeimben 204 honvéd kérvényt adott be a kormányhoz és már akkor *ízetán állt mindenki előtt, hogy nem voltam hazatérő.* Ebben a kérvényben világosan ki volt mondva, hogy a világosi fegyverletétel nem volt árulás. Széll Kálmán idejében azután felszámolták a nyugdíjamat. Két éve, amikor a honvédek nyugdíját rendezték, 4000 forintot emeltek a nyugdíjmat, de mindig kevesebbet kaptam, mint a többi tábornokok.

Most pedig, fejezte be Gőrgy a beszélgetést, nem hiszem, hogy elérkezett volna az ideje annak, hogy engem rehabilitálnak.

Megbüntetett kegyetlenség.

Fogházra ítélt háztulajdonosnő.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 7.

A budapesti büntető törvényszék Dole-schall bíró elnöklése alatt ma mondott ítéletet Bruck Adolfiné jelenleg férjhezett Farkas Richárdné háztulajdonosnő és házmesterének, Ecker Lőrinc, IV. ker. kir. járásbíróiági kézbesítőnek zsarolási bűnjegyében. Ecker Lőrinc házmester ugyanis a múlt év február 20-án Mérey és Szálás nevű közrendőrök asszisztálásával kizárta a lakásból Goldstein József házalót családjával együtt, dacára annak, hogy Goldstein negyedévi felmondásra bérletét a lakást s így a hátralékos lakbérért a negyedévet letelte előtt a lakásból kitehető nem volt. Hiába esdekelt Goldsteinné a közívű házmesternek, hogy télviz idején két beteg gyermekével együtt ne tegye az utcára, Ecker Lőrinc minden lekiismeret furdalás nélkül hajtott végre Bruck Adolfiné férj. Farkas Richárdnénak, a Csángó utca 6 sz. háztulajdonosnőjének parancsát s cinikusán jegyezte meg:

— *Akinek nincsen pénze, az ne lakjék!* A február 20-iki kidobás után Bruck Adolfiné férj. Farkas Richárdné háztulajdonosnő 20 kor. lefizetés és egy váltó kiállítása ellenében írásbeli engedélyt adott a szegény házalónak arra, hogy még 48 óráig lakhassék benn a lakásban, amelynek bérösszegét azonban nyomban fel-emelte. Múltán március 1-én Goldstein a fel-emelt házbért sem tudta megfizetni, Bruck Adolfiné férj. Farkas Richárdné a parádés kocsisával, továbbá Ecker Lőrinc házmesterével s két felfogadott tót napszámmal kidobatta a szegény házaló butorait a lakásból.

Gruber dr. kir. ügyész zsarolás vétségéért kérte Bruck Adolfiné férj. Farkas Richárdné, mint felbujtót, Ecker Lőrinc bír. kézbesítő házmestert pedig mint tettest elítélni. A bíróság Bruck Adolfiné férj. Farkas Richárdné, mint felbujtót a zsarolás vétségében 3 havú, Ecker Lőrincet pedig mint tettest a zsarolásban egy évi fogháza ítélt. Az ítélet indokolása szerint a lefolytatott főtárgyalás folyamán beigazolást nyert az ügyész vádja. Súlyosbító körülményül vette a bíróság mindkét terheltre, hogy télviz idején egy szegény családdal szemben követették el a zsarolást, akiket az utcára helyeztek ki.

Ottó főherceg szerelme.

A színésznő gyermekei.

A király szive.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 7.

A P. N. mai számában óriási feltűnést keltő cikk jelent meg, mely az egész osztrák fővárost és az udvart lázba hozta. A cikk így hangzik:

Alig egy hónapja, hogy Ottó főherceg, a magyar királyi trón egykori daliás várományosa, férfikora dalán halálos kor áldozata lett. November hetedikén temették el a bécsi kapucinusok sírboltjába s a közvélemény, miután napokig foglalkozott az elhunyt főherceg tragikus befejezésű életével és a változással, amely halála következtében a trónörökös rendjében beállott, ma már napirendre tért a gyászos eset fölött.

Sok kalandját, sok érdekes élményét emlegették Ottó főhercegnek, mikor a halálörökre lezárta szemét. De a főherceg életének legérdekesebb epizódját, utolsó szerelmi regényét, a mely hosszú haldoklása utolsó idejében kimondhatatlan tépelődést és gondot okozott neki, senki egy szóval sem említette, mert ez a szerelmi regény a legnagyobb titokban szövődött és játszódott le.

A titok leplét maga a főherceg lebbentette föl. Halála után két levelet találtak íróasztalának egyik fiókjában. Az egyik levél bátyjának, Ferenc Ferdinánd főhercegnek, a másik pedig ő felségének, a királynak volt címezve, s a főherceg titkos végső akaratát tartalmazta. A két levél szövege nagyjában ugyanaz volt. A főherceg közölte e levelekben bátyjával és családjával, hogy két törvénytelen gyermeke maradt, akiknek anyja Robinson kisasszony, a Theater an der Wien című bécsi színház tagja. Ennek a két gyermekének a sorsa foglalkoztatta a főherceget utolsó napjaiban. Azt írja többek közt a levelekben:

— Ekeserít az a dolog, hogy tudván haláloamat, nem tudok a két gyermekem jövőjéről gondoskodni.

Két gyermeke sorsát szinte könyörögve bátyja és ő felsége gondjaiba ajánlotta és lelkőkre kötötte, hogy gondoskodjanak róluk.

Az egyik levélnek, amely ő felségének szólt, nyomban meg volt az eredménye. A király felhatalmazást adott a családi vagyon kezelésére, báró Caettek Emil udvari tanácsosnak, hogy a két gyermek számára gyámot keressen, felhatalmazta továbbá arra is, hogy a két gyermek jövőjének biztosítására kétszáz ezer koronát deponáljon.

Ferenc Ferdinánd főherceg szintén megkapta a levelet; de egyszerűen elhárította magát az egész dolgot és kijelentette, hogy ő nem akar ezzel az ügyvel törődni.

Robinson kisasszony, akiről szó van, egy brünni zsidó énekmesternek a leánya.

Ugy mondják, hogy Ottó főherceg betegségének utolsó napjaiban Robinson kisasszony állandóan a beteg főherceg mellett tartózkodott, a legnagyobb odaadással ő ápolta és ő vigasztalta. Valahányszor a főherceg felébredt, vagy mostohaanyja tett látogatást a nagybetegnél, Robinson kisasszony a látogatás idejére visszavonult a palota második emeletére.

A főhercegnek mind a két törvénytelen gyermeke fia, az egyik körülbelül négy, a másik ötesztendő.

Aml a szerencsétlen főhercegnek fénytől és gazdagságtól övezett élete utolsó napjaiban lehetetlen volt: hogy szerelme szülöttét az

anyagi gondoktól, a nélkülözésektől megóvjá, — azt most megselekedte a király, midőn szívet nem zárta el a gyermekei sorsáért aggódó haldoklónak utolsó kérése elől.

Udvari körökben kinos hatást keltett a pesti ujság cikke s a kérdezősködésekre az udvar az egész ügyről nem tud semmit.

POLGÁRMESTER-VÁLSÁG.

*

A városok életében minden polgármesterválság fordulópontot jelent. Olyan fordulópontot, amely fontosság dolgában kihat a legkisebb és legnagyobb dolgokra s amelynek mégsem szabad nagy rázkódtatásokkal járni. A városok vezetésének módjában beállhatnak változások, de a munka folytonosságának nem szabad megszakadnia. Minden városnak vannak függő kérdései, melyeknek elintézése ugyszólván életbevágó s ezek a kérdések teszik ugyancsak életbevágó fontosságúvá minden városban a személyi válságok elintézését.

Arad a függő kérdések városa. Talán sehol sincs annyi régóta huzódó ügy, mint itt. A közuti közlekedés kérdése, a vashíd, a kulturpalota, a tűzéraktanya, az új indóház: megannyi elintézetlen ügy. És most, amikor Institoris Kálmán távozásával megüresedik a polgármesteri szék, aggodó gonddal kell olyan ember után néznünk, aki ne csak talpig ember, ne csak nagy munkabírásu férfi legyen, hanem ismerje a közigazgatás minden fortélyát, legyen energikus a kivitelben s értse a módját, hogy meddő kérdések elhárításával miként lehet Arad gazdasági érdekeit jól és eredményesen szolgálni.

Nem a *le roi est mort, vive le roi* elve az, amely tollunkra adja ebből az alkalomból Varjassy Lajosnak a nevét. Az a szerető gondoskodás, mely e város minden fiát eltölti, ha Arad jövőjéről van szó, eléggé indokolja, ha máris olyan embert keresünk Institoris Kálmán utódjául, akiben egyesülnek mindama kellékek, melyeket fentebb elsoroltunk. Varjassy Lajos ez az ember. Ő, kinek megnyerő egyénisége, öntudatos szerénysége és fitogtatás nélküli munkássága amúgy is megszerezte a közbecsülést, a város ügyeiben való járatossága, közigazgatási tudása, energiája és munkabírása révén egyenesen predesztinálva van a polgármesteri állásra. Varjassy Lajos vér ami vérünkben: családjának neve bele van írva Arad történetébe. Egész élete Aradhoz fűződik s ha van ember, akiben megbizhatunk, ha e város érdekeiről van szó: az ő.

A polgármesterválasztástól még messzi vagyunk. Addig még át kell esnünk a korteskedések izgalmain, a személyi kérdések egész tömegén. De annyi bizonyos, hogy a polgármesterválságnak józan gondolkodás szerint csak egy megoldása lehet: Varjassy Lajos megválasztása. Minden város olyan vezetőt érdemel, aminőt maga választ. Mi azt hisszük Varjassy Lajos épügy megérdemli Aradot, mint Arad Varjassy Lajost.

IRODALOM ES MUVESET.

A színház műsora:

Szombat: Délután: Tündér Ilona, szimf. Este: Milliárdos kisasszony, operett. (Bérlét A.)
 Vasárnap: Délután: Gyurkovics leányok, bohózat. Este: Fecskefészek, operett. (Bérlét B.)
 Hétfő: A gerolsteini nagyhercegnő, operett. (Bérlét C.)
 Kedd: Bajazzók, opera. Az édes otthon, bohózat. (Bérlét A.)
 Szerda: A jászol, szimf. (Bérlét B.)
 Csütörtök: A csöppség, vígjáték. (Bérlét C.)
 Péntek: Rab Mátyás, operett. (Bemutató előadás. (Bérlét A.)
 Szombat: Rab Mátyás, operett. (Bérlét B.)

Filharmonikusok koncertje.

A filharmoniai hangverseny utolsó próbáját ma tartották meg. A próba lefolyása, de a műsor után is ítélve a *vasárnapi* hangverseny az idezenel szezon első, igazán kiemelkedő mozsanata lesz. Városunk legjobb műkedvelő zenészeiből és a kitűnően fegyelmezett katonazenéből álló és körülbelül 60 tagot számláló hatalmas zenekar Zellner Sándor karmester vezénylete mellett a hangszeres zene irodalmának néhány remek alkotását fogja előadni, még pedig a mai után ítélve — művészi módon.

Az első szó *Beethovené*, az instrumentális zene nagymestere lesz, kinek „Prometheus” nyitánya vezet be a nagyarányu hangversenyt.

Utána Wagner következik. Wagner művel koronájának: a „Parsifal”-nak előjátéka szerepel a műsoron. A Parsifalból nyilvános hangversenyen nem adtak elő még egy részletet sem. Annál nagyobb érdeklődésre tarthat tehát igényt ez az előjáték, melynek misztikus hangja, borongós hangulata, majd pedig hatalmasan csendülő akkordjai bizonyára mély hatást fognak gyakorolni.

A hangverseny harmadik számát *Massenet* „Scène pittoresque” című suite-je képezi. A zenésztársaság francia zeneszerző négy szindus zeneképet írt ebben a suite-ben. Az első egy szellemesen hangszerezett, tetszetős induló; a második egy ódiás stilusu, dallamos ária; a harmadiknak angelus a címe és egy kis falusi templom hangulatát varázsolja elénk; a negyedik egy bohém-mulatság, melyen kicsapongó öröm és vígság uralkodik.

A hangverseny utolsóelőtti száma a klasszikusoké. *Schubert* befejezzeltemül hátramaradt h-moll szimfóniájának első tétele kerül előadásra. Ez a tétel egy Schubert bájt és dallamosságot lehelő, gyönyörű allegro.

Az utolsó szám *Liszt* nek hatalmas erővel tovaszáguzó „Grand Galop Chromatique” ja.

A hangverseny iránt városszerte nagy és erős az érdeklődés úgy, hogy ifj. Klein Mór könyvkereskedésében, a hol a jegyeket árusítják, már csak kis számu, jó hely kapható. A nagyközönség ezen érdeklődése is igazolja, hogy a filharmonikus hangversenyek újbóli állandósítása mindenütt szinte örömet kelt. A hangverseny vasárnap, f. hó 9 én délután 6 órakor kezdődik a Páhér Kereszt szálló omeletli nagytermében.

— Sétahangverseny a tárlaton. Az Uránia műintézetnek a vármegyeházán megnyílt tárlata a mai napon nagy látogatottságnak örvendett. A rendezőség gondoskodott róla, hogy a kiállított műtárgyak a homály beállta után is megtekinthetők legyenek s e célból különleges villanyvilágítási módszert alkalmazott, mely nappali fényt árasztva, a művezetet nem zavarja. Csütörtökön, e hó 13-án, délután tartják meg az első sétahangversenyt a katonazenekar közreműködésével. A mai napon már több műtárgy kelt el. A Tulipán Szövetség sorsjátéka részére megvette *Urhegyi* Alajos „Ajtó előt” és *Réczey* Győző „Napsütés” című

képeit, valamint a fa- és fémipariskola készítményei közül és más iparművész cikkekből 25 darabot. *Hirschmann* Biske urleány *Pallya* Károly két vásári részletét vette meg. Ezenkívül még több műipari tárgy kelt el.

* *Tóbiásék* kalandjai. *Kassab* Gíza híripari felkéri mindazokat, akik „Tóbiásék kalandjai” című könyvére előfizetőket gyűjtöttek, sziveskedjenek ezeket az leveket a befolyt pénzzel együtt minél előbb beküldeni hozzá, mivel a könyv már megjelent s az expedició egysége miatt az levekre szükség van.

* Az erdő szépe. *Fouillet* Octáv úrnádás ízi Az erdő szépe okozott ma könyveket az érdekenyebb szívű hallgatóságának. Az edzetebb idagzetűek nevetve nézték a jó öreg szentimentalistának garázdálkodását. Pedig a szereplők nem valami nagyon igyekeztek hatást kelteni. Uszalmas, vontatott előadást produkáltak és az egy *Marházy* Miklós kivételével a szerep nem tudás nehézségeivel is küzdöttek. Egyebekben az ilyen darabokat vasárnap délutáni előadásokra kellene tartogatni. *H. G.*

* A vásárhelyi szinkör. A *V. R. U.* írja: A vásárhelyi szinkörért kiírt pályázat f. hó 10 én jár le s a legelsőrangú vidéki igazgatók be fogják adni pályázati kérelmeket. Tegnap érkezett be a városi tanácshoz az első pályázati kérelem: *Makó* Lajos szegedi szinigazgatóé. A Szegeddel való sziniszövetség kérdéséről teljesen függetlenül pályázik a szinkörért *Makó* Lajos. Kéréséhez csatolja társulatának névsorát s jelzi, hogy a szerződötések még folyamatba vannak. Pályázati kérelmében nagyobb művészeti programot ad s kiemeli, hogy a szomszédság révén a szegedi színészet volna a legilletékesebb arra, hogy a téli előadások rendszerbe bevezetésével fejlessze a mi városunk színügyi kulturáját s előkészítse a vásárhelyi téli színház ügyét. Közlebb érkezik be *Somogyi* Károly nagyváradi és *Szendrey* Mihály aradi szinigazgatók pályázati kérelme is, jelölül annak, hogy a vásárhelyi nyári állomás a legjobb hely egyike s hogy e kérdés eldöntésénél a városi tanács joggal alkalmazhatja a legmagasabb mértéket és a legszigorubb kritikát. Ez idő szerint a hangulat *Szendrey* mellett van.

* Szerződötések. *Makó* Lajos szegedi igazgató további két évre szerződötte *Bárdos* Jolán koloraturénekesnőt és *Mészai* Péter apaszinészt, akiknek nyugdíjbemenéséről az utolsó napokban hírek kerültek forgalomba.

* *Rab* Mátyás A jövő pénteken mutatja be az aradi színházu at az idény egyik legérdekesebb operett-újdonosságát, a *Rab Mátyást*. Ez az operett volt ugyanis *Vidor* Pál utolsó slágerdarabja, amelytől zsiált anyagi viszonyainak rendezését várta. Ez a látványos operett *Mátyás* király ifju éveiben játszik. A prágai fogoly a ghettóban beleszeret egy szép zsidó lányba, ebből a szerelmi idillből a legváltozatosabb és legtitesebb helyzetek szövődnek. Az operett-személyzet a darabból már régóta tartja a próbákat, amelyek *Szendrey* igazgató személyes fölügyelete mellett folynak.

Az újdonosságra az igazgató új ruhákat készíttetett és új díszleteket festetett, hogy a darab korhá és teljesen stiliszteri miliőben kerüljön színre.

* A jövő hét műsora Változatos műsört állított össze a jövő hétre az igazgatóság. *Offenbach* nek örökszép zenéjü nagy operettjével, a *Gerolsteini nagyhercegnő* vel kezdődik a hét. A keddi est különös élvezetet ígér, mert *Leoncavallo* operájával, a *Bajazzók* kal együtt az utóbbi évek bohózat irodalmának egyik legérdekesebb terméke, a *Édes otthon* kerül színre. *Szardán* Bernstein szimfóniát, a *Jászolt* ismétlik meg, csütörtökön pedig *Fényes* Samu kedves vígjátéka, — a *Cöppség* kerül színre.

HIREK.

Szerelem a trón körül.

Arad, december 7.

Bécsben nagy szenzációt keltett egy hír, amely most pattant ki. A nemrégiben elhunyt *Ottó* főhercegről szól, aki pár évvel ezelőtt komoly jelöltje volt a trónnak. A főherceg két törvénytelen gyermeket hagyott hátra. Halála előtt megható levelet írt ő felségének és *Ferenc Ferdinánd* nak, arra kérvén őket, hogy ne hagyják el a gyermekeket, részesítsék őket pártfogásukban.

A király teljesítette az elhunyt főherceg utolsó kívánságát. Ő felsége, akinek jó szive ugyszólván közfogalomná vált, nem tagadta meg unokaöccsének utolsó kérelmét. *Ferenc Ferdinánd* másképp gondolkozott. Ő, aki olyan házasságot kötött, amelyért éveken át harcot kellett vívnia az osztrák kamarillával és csupán ő felsége jószágos segedelmével érhetett el imárottjának kezét, — most rideg lett, mint egy osztrák főherceg és hideg, mint a márvány. Irtózáttal gondol arra, hogy valakinek, aki tagja az uralkodó-családnak, törvénytelen gyermekei is lehettek. Ez nem fér össze az ebenbürtigekit magasztos elvével. A király megteheti. Elvégre a király ura nemcsak a kettős monarchiának, hanem saját magának is.

Igy gondolkodik *Ferenc Ferdinánd* és ezalatt ő felsége teljesíti az elhunyt utolsó kívánságát. A királynak ez a tette is megerősíti a róla gyökeret vert felfogást, azt, hogy nemcsak királyi méltósága, királyi jogai vannak, hanem királyi szive is. Királyi szive, mert belátja, megérzi, hogy a biborban született főherceg véreiben ép olyan vér kering, mint legutolsó állatvalójában és ha a szerelem szava szólítja, nem térhet ki előle, dacára minden bibornak és ebenbürtigekit-nek.

— Személyi hír. *Institoris* Kálmán polgármester ma délután Zomborba utazott, ahol a város képviselőtében részt vesz a DMKE holnap és holnapután tartandó évi közgyűlésén.

— *Apponyi* aradi utja. Az *Aradvidéki Tanítóegyesület*, a mint ismeretes, e hó 16-ára tervezte az aradi tanító-konviktus fölavatását, a melyre *Apponyi* Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter is kilátásba helyezte megjelenését. Amint értesülünk, a miniszter most *Molnár* Viktor államtitkár útján értesítette a tanítóegyesület vezetőségét, hogy december hóban nem jöhet le s ezért kéri, hogy a fölavató ünnepélyt *január közepére halasszák*. A tanító-egyesület e kérelemnek természetesen eleget fog tenni, s a konviktus fölavatását január 15-ike körül tartják meg.

— A király műterem látogatásai. *Budapest* ről táviratozzák: Ma délben egy órakor a király meglátogatta *Benczur* Gyula festőművészt műtermében. *Benczur* üdvözlő szavaira azt felelte:

— Azt hittem, hogy már nem is jöhetek. Reggel nagyon borús volt, de hála istennek kiderült.

A király ezután bemélt a műterembe, ahol a művész bemutatta azt a jelenetet ábrázoló óriási vásznát, amikor az országgyűlés

Szülési Dezső vezetésével hódolt a király előtt. Benczur egész csomó mégnás képét is festette. Ezeket is megnézte a király. **Tisza** István gróf arcképénél megjegyezte, hogy nagyon karakterisztikus az arc és a testtartás. A király fél óráig időzött a mester műtermében, majd gyalog átment **Sirobi** Alajosra a kert másik végében levő műtermébe. **Sirobi** nem számított a király látogatására, ezért dolgozó ruhájában sáros kézzel fogadta a királyt, aki a műtermében megnézte **Frigyas** főherceg fiának, **Albrechtnek** szobrát, amelyet **Sirobi** nem régen mintázott **Pozsonyban**. A királynak nagyon tetszett a kutyaival játszódozó kis fenség és igen hűnek találta a szoborképet. Nagy érdeklődéssel szemlélte meg azután **Dobó** István és **Katica** szoborműveit, amelyek Eger városnak készültek. Husz percnyi tartózkodás után a király eltávozott.

— **Kossuth Ferenc** betegsége. Budapesti tudósítónk táviratozza: **Kossuth** Ferenc kereskedelmi miniszter rosszul töltötte az éjszakát. Csúza nagy fájdalmakat okoz neki. A kereskedelemügyi miniszter a költségvetési vita során és az azt követő ünnepeken szellemileg és testileg túlerőltette magát, úgy hogy most hosszabb ideig kell ágyát őriznie. A részvét a kereskedelemügyi miniszter iránt általános, ami az óránként érkező tömeges kérdezősködésekben megnyilvánul. Orvosa, **Müller** Kálmán dr. az egész délelőtt folyamán a beteg mellett volt.

Később táviratozzák: **József** főherceg kamarása, **Bathány** Béla gróf százados utján tudakozódott a beteg miniszter helye iránt, amelyről naponta több ízben tudósítják a kabinetirodát.

— **Tulipán sorsjáték**. Az aradi Tulipán kert szövetsége és a Magyar Védőegyesület jövő évi február 24 én kizárólag honi iparcikkekkel sorsjátékot rendez Aradon. A kisorsolandó tárgyak főleg aradi iparosok készítményei, továbbá az aradi kereskedésekben kapható hazai készítmények. A sorsjáték-bizottság ezenkívül az Uránia ma megnyitott tárlatáról beszerzett néhány iparművészeti cikket, főleg az aradi állami fa- és fémipar iskola készítményeiből, két darab eredeti festményt, égelett bársony mintát, bőr árukat, ótvös cikkeket. A sorsjáték főnyeremény ezer korona értékű butor berendezés, ezenkívül ötszáz darab nyeremény lesz 200 koronától 2 koronáig terjedő értékben. A nyereményeket most állítja össze **Steigerwald** Alajos ipartestületi elnök, **Jankó** Gyula fa- és fémipar iskolai tanár és **Zubor** Andor iparhatósági biztos. A sorsjáték védnöke gróf **Károlyi** Gyuláné a Tulipánkert Szövetség és a Magyar védő egyesület helyi elnöke, a sorsjáték-bizottság **Variassy** Lajos polgármester helyettes, a Magyar Védőegyesület társelnöke ifj. **Lócs** Rezső, a Tulipánkert szövetség titkára, **Zubor** Andor iparhatósági biztos, a sorsjáték rendezője és **Scathmáry** István tanár mint pénztárosból alakult meg. A bizottság a sorsjáték jövedelméből a felmerült kiadásokat fogja fedezni, s reméli, hogy a jövedelemből mintegy 7000 korona a helyi iparosok és kereskedőkkel beszerzendők árukra lesz fordítható. A pénzügyminiszter a sorsjátékokra az engedélyt már megadta és a hazafias mozgalom érdekében a lottódíjat a legkisebb összegben határozta meg. Az országban ez az első ilyen nemű vállalkozás a tulipán mozgalom óta, eredményében az iparosoknak és kereskedőknek forgalmat jelent, a nyerők pedig hasznos iparcikkekhez, mint butorhoz, szőlőpréshoz, jégzekrényhez, szobamángolóhoz, iparművészeti cikkekhez jutnak egy koronás sorsjegyek útján

— **Nemzeti eségi államtitkár a belügyminiszteriumban**. Hetek óta szó van róla, hogy a belügyminiszteriumba új államtitkárt neveznek ki. Mint egy fővárosi estilap értesül, ez a kérdés már nem sokára megoldást nyer. Arról van szó, hogy a belügyminiszteriumban fölállítják azt a *nemzetiségi osztályt*, amelyet évekkel ezelőtt **Szell** Kálmán fölloszlatott. A mindjobban elharapódzó nemzetiségi mozgalmak bizonyítják, hogy erre az osztályra igenis nagy szükség van, s hogy kár volt annak idején feloszlattatni. A *felállítandó nemzetiségi osztály élére kerülne az új államtitkár*. Csak két ember jöhet számításba: **Jeszenszky** Sándor, vagy **Jancsó** Benedek. Mindketten alaposan ismerik a nemzetiségi kérdést és valóságos tekintélyek ezen a téren. Egyik lenne az államtitkár, míg a másik miniszteri tanácsosi rangban kerülne a nemzetiségi osztályhoz. Politikai körökben igen kedvezően fogadták a belügyi államtitkárság kérdésének illetően való megoldását.

— **Lopponi meghalt**. **Róma** ból táviratozzák: **Lopponi** dr., a pápa udvari orvosa ma reggel májrákban meghalt.

— **A Népszínház sorsa**. Budapesti tudósítónk jelenti: A Népszínház sorsa felett még nem döntöttek az illetékes faktorok. A színház sorsát illetőleg még teljes bizonytalanság uralkodik. A kormány még nem nyújtotta be javaslatát, amely ellen több oldalról igen súlyos vélemény szólal fel. Már azt is beszéltek, hogy a kormány nem bérli ki a színházat. A népszínházi bizottság bizalmas ülésén foglalkozott **Szirmai** Imre javaslatával, amely komoly anyagi és művészeti parancsokat nyújt a színház további vezetésére. **Szirmai** kijelenti, hogy csak idelől fog hajlandó vezetni a színházat, amelyről nincs kizárva, hogy ő kapja meg. **Vidor** összes ügyeinek vezetésével **Lengyel** Zoltán bízta meg. A népszínházi bizottság **Márkus** József elnöklése alatt **Lengyel** Zoltán helyettesek jelenlétében ma kezdte meg **Vidor** Pál hagyatékának leltározását.

— **Egy havi közigazgatás a városnál**. A város közigazgatási bizottságának mai ülésén **Farkas** Győző pénzügyigazgató bejelentette, hogy november havában egyenes adókban 816.765 korona folyt be. A múlt év ugyanezen hónapjában csak 138.407 koronát fizettek be az állami pénztárba vagyis 187.858 koronával kevesebbet, mint az idén. Közvetett állami adókban novemberben 974.578 korona folyt be, míg a múlt év ugyanezen hónapján csak 599.170, vagyis 875.407 koronával kevesebb. **Posgay** Lajos dr. tisztifőorvos jelentése szerint a közegészségügyi állapotok, noha fertőző-betegségek sürűbben fordultak elő kedvezőbbek voltak, mint október havában. A közigazgatási bizottság elhatározta, hogy a tanítóknak 1903. évi visszamenőleg járó korpótlék kiutalása iránt felforr **Apponyi** Albert közoktatásügyi miniszterhez.

— **Hegedüs Armin fogva marad**. Az aradi törvényszék vizsgálóbírája, amint megirtuk, az előzetes letartóztatásban volt **Hegedüs** Armin ellen elrendelte a vizsgálati fogságot. A vizsgálóbíró végzése ellen **Hegedüs** védője, **Sugár** Jenő dr. útján felfolyamodást adott be. Az aradi törvényszék vádpanácsa ma délelőtt **Gallu** József elnöklésével a felfolyamodást elutasította s a vizsgálati fogságot indokainál fogva helybenhagyta.

— **Romániai rendjel egy írónak**. **Károly** román király **Kalinderu**, a román akadémia elnökének előterjesztésére **Vukán** Józsefnek, a nagy-

váradi *Familia* című román hetilap szerkesztőjének, aki a Kisfaludy társaságnak is levelezőtagja, a jubileumi rendjelet adományozta.

— **Eljegyzés**. **László** Ignác biztosítási főtitkár eljegyezte **Schwarcz** Szerénke kasszonyt, **Schwarcz** Jónás bájos leányát Budapesten.

— **Nyomor elől a börtönbe**. A budapesti rendőrségen ma délelőtt jelentkezett **Lukács** József 21 éves közművessegéd és elmondta, hogy Miskolcon a városbástér n. többadmagával beört egy ékszerüzletbe és onnan nygyértékű ékszereket vitték el. Az osztokodás elől azonban büntérsai megszöktek és így ő most magajelenkezik. Mikor büntérsait kérdezték tőle, kitérő válaszokat adott, majd azt mondotta, hogy az egész betörés történetéből egy szó sem igaz, az újságokból olvasta és csak azért vállalta a betörést, hogy becsukják. Ő ugyanis már napok óta élelem és lakás nélkül van. A rendőrségen nem hitték el neki sem az egyik, sem a másik vallomást és előzetes letartóztatásba helyezték, hogy személyazonosságát megállapítsák.

— **Rákóczi-ünnepély Kisjenőn**. Kisjenő község közönsége d. cső fejedelemünk II. Rákóczi Ferenc emlékére december 9 én, vasárnap d. u. fél 5 órakor a „Polgári kör“ helyiségeiben Rákóczi-ünnepélyt rendez. Műsor: 1. Negyvitőbeszéd. Tartja: **László** Zoltán dr. országgy. képviselő. 2. Ima. Eredődi Sándortól. Szavaija: **Véköny** Irma. 3. Kuruc dalok. Éneklő az erdőhegy-kisjenői dalárda. 4. A kassai harangok írta: **Pósa** Lajos. Előadja: **Pollák** Mariska. 5. Emlékbeszéd. Tartja: **Lengyel** József róm. kath. plébános. 6. Mikes. Meodrám. Zongorán előadja: dr. **Eisler** Mór. Szavaija: **Gallu** Kálmán. 7. Mikes levele. Szavaija: **László** Erzsike. 8. Kuruc dalok. Éneklő: Az erdőhegy kisjenői dalárda. A műsor után a „Kisjenő erdőhegyi leányegylet“ tombolát rendez, melyet társasvárosra követ.

— **Ugyvédi körökből**. A kolozsvári ügyvédi kamara közli, hogy **Fehér** Manó dr. kolozsvárt ügyvéd, akinek azelőtt Magyarpécskán volt irodája, önkéntes lemondása folytán az ügyvédek névjegyzékéből törölte.

— **Jótekonyság**. A szegénytanulók konyhájára részére a helyen a következő adományokat vettük: Haan Ajosné száz üveg paradicsomot, Gróf Bréda V. kőrőné mákot és egy üveg cukrot, Szalay Antalné két zsák burgonyát, Széchenyi gőzmalom igazgatósága egy zsák lisztet, Oravecz Miklósné két m³ fat, dr. Tisch Mórné élelmiszereket, Kristófy Jánosné 15 kg sőt adományozott Fogadják a nemeslelkű adakozók ezuton is hálás köszönetemet: **Hauser** ezredesné egyesületi elnök.

— **A Könyves Kálmán** magyar műkiadó részvénytársaság Budapesten a modern művészet és szépirodalom iránti művelést fokozatosan fejleszti és terjeszti, miáltal igen jelentékeny kulturmissziót teljesít és ezen a helyen az országban első helyet foglal el. Erre különösen mostanában szerez érdemet, amide a legkiválóbb magyar festőművészek termékeiből saját, e célra most újonnan berendezett pompás kiállítású termeiben felváltva állandóan kiállást tart fenn. E hazafias vállalatnak egyik hivatalnok most Aradon van. Legjobb alkalma van tehát mindenkinek övéi részére a legmegfelelőbb karácsonyi vagy újévi ajándékot személyesen megrendelni úgy, hogy ezzel nagyobb anyagi kiadást nem szenved, mivel a vállalat a legelő képkiválókat és kiváló szépirodalmi termékeket kisebb havi részletek mellett is szállít. A költség kényelmére említett hivatalnok a Fehér Kereszt szálloda útján rendelés vagy megbeszélés céljából hához is rendelhető.

— **Nagy karácsonyi tárlat Weinberger** Ferenc ékszerészénél Arad, **Andrassy**-tér 20. sz. Fischer Ede-palota. Aki szeretetelt egy gyönyörű szép ékszer-tárggyal óhajtja a karácsonyi ünnepekre meglepeté, az forduljon hivatalnokhoz. Csakis kiváló finom ékszerek, hajszálra szabályozott valódi genfi arany, ezüst és acél, női és férfi zseborák kerülnek szolid és olcsó árakon előadásra, tört arany és ezüst kicseréltek, avagy a legmagasabb áron vásároltak, gyors, szolid és pontos kiszolgálás. Telefon 489. Arad legelső és legrégibb ékszerkészítési és javítási műhelye.

— **Szabó** féle parmai ibolyaszappan a szappanok ideája. Readkivül kellemes illata s a bőrpuhító, üde hatása olyan, hogy egyetlen külföldi

szappan sem versenyezhet ve e. Készíti Szabó Béla pipereszappan gyáros Miskolcon. Darabja 80 fillér, 8 drb. 2 korona 20 fillér, kapható Aradon Vojtek és Weisz droguériájában, Földes K. Ring L., Rozs nyay M. gyógyszerészeknél, Brunner Béla, Guttmann és Berger, Glück Dezső kereskedőknél. Az országos híri Szabó féle gyermekszappant az anyák figyelmébe ajánljuk. 2928

— Karácsonyi ajándékok legdusabb választéka: Brilliant ékszerek, arany karcsatok, függők, collier, láncok, gyűrűk és más ujdonságok. Eüst árak nagy raktára, 6-12 személyes evő készletek különböző fazonokban. Oriasi választék híres gyártmányu arany, ezüst, zseborákban Inga órák legnagyobb vidéki raktára. Külön helyiségben vlaghírű china ezüst gyártmány. Grallert J. és fia cégnél Andrássy-tér 22 2435

— A mi nagy nap Hosszas, fáradságos munkálatok után végre elkészült Aradon a legnagyobb karácsonyi tárlat és ma meg is nyílt a nagyközönség számára Fischer áruhaza jelen helyzetében tün dörbírodalomhoz hasonlítható legjobban, amennyiben ott a szemre nézve minden oly fényes és varázslatos. Az első pillantásra szinte taláknak, tulajdagnak véljük a választékot és töprengünk fölött, hogy miként lehet majd ebből a rengetegből nekünk valót kiválasztani. De mielőtt körüljárunk a Nagy Áruházban meggyőződünk arról, hogy a választás szerfőltt meg lett könnyítve az ügyes csoportosítás és kiszolgálás által. Ügyes kiszolgálásról gyors csomagolásról, valamint az áru hazaszállításáról szintén történt megfelelő gondoskodás. Kívánatos, hogy Fischer fáradságos vállalkozását, nagyvárosias tárlatát a legszebb siker koronázza.

— Az aradi közönség kedvenc találkozó helye a Láng testvérek éttermei a hol szebbnél szebb mozgófénykép k láthatók hetenkint változatos műsossal. Emelut ki ünő konyha, pompás italok és jó kiszolgálás áll a közönség rendelkezésére, hétköznep beléptidij nincs, vasárnap 30 fillér. A mutatóvány minden vasárnap délután a gyermekek számára is rendez etik 4 és fél órákor veszi kezéet. Beléptidij a délu áni mutatóványokhoz 20 fillér. 2641

— Ijen kedveő alkalom kínálkozik most a konvertált jelzőog sorsjegyek olcsó megszerzésére. A Magyar Jelzőog Bankkal való előnyös összekötötésből kifolyólag a Kern-Bank (Budapest, VI Terezt körut 27. sz.) van ma abban a legelőnyösebb helyzetben, hogy a Jelzőog sorsjegyeket a lehető legkedvezőbb feltételek mellett képes előusítani. Az érdek ódóknek a feltételeket a hirdetésel rovatban közzéjük.

Már december 20 án tarják meg a közös katonai jóékonny célokra rendezett XXV. államsorsjatek huzását. Csak 4 korona az ára 1 sorsjegynek, melyek változ etekben, dohánytőzsdékben stb. kaphatók. A 18.389 nyeremény (főnyeremény 200 000 korona) mind készpénzben lesznek kifizelve.

— Kostuth rumnak nincsen párja, magyar issza, magyar gyártja. Eredeti 1 literes 1/2 és 1/4 literes palackokban kizárólag kapható. Aradon Fejér Gyula urnál, Ujaradon Thels Miklós urnál. 3663

— Szolid és divatos selyem és bársony szövetek gyermekeknek, vagy blousoknak, úgy ünnepi ajándékok szükségleténél figyelembe ajánljuk lapunkban Schweitzer & Co Luzern (Schweitz) vlaghírű selyem szövet export cég hirdetését.

— Praeservatív ideális legjobb minőségben Vojtek és Weisznál. 113

VÁROS ÉS MEGYE.

Aradváros közgyűlése.

— A tárgysorozat. —

29. A számvevőség öterjesztése a pénztári maradványnak az év végével továbbra is letébe helyezhetése iránt. — 30. A tanács jelentése az aradi állami tanítóképzede igazgatósági tanácsával 2399 négyzet öl terület bé leté iránt kötött szerződés jóváhagyása iránt. — 31 Goldschmidt Mihály aradi cég kérvénye a Fa-utcában emelendő épület községl adómentességének engedélyezése iránt. — 32 A tanács jelentése a guyalgelegelőbeli 18. számú 5 hold föld bérbeadása iránt tartott árverés eredményéről. — 33 A tanács jelentése a város részére 1907. éjben szükséges világítási anyagok, festékek szállítása és üveges munkák teljesítése iránt tartott árlejtések eredményéről. — 34. U. az. Kozma Sándorral a guyalgelegelőbeli 39. számú 5 hold, illin Demeterrel a közlegelőbeli 28. sz. 5 hold és Brauch

Simonnal a íbás-gelegelőbeli II/4. számú 5 hold föld haszonbérlete iránt kötött szerződések jóváhagyása tárgyában. — 35. A tanács jelentése az Erzsébet külvárosi iskolaudvarnak rendezői és az utcai részen kövezet folyókával való ellátása iránt.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az esküdtek tévedtek. Kecskemét-ről táviratozzák: Föltűnést keltő eset történt ma a kecskeméti esküdtségióság ítélethirdetése után. A kecskeméti anyagilkosok pörében az esküdtszék délután meghozta verdiktjét, amely Oláh Károlyt nem bünsnek, Oláh Károlynét azonban bünsnek mondta ki a gyilkosság büntetésében. A törvényszék a bünvádi eljárás 371. szakasza alapján fölfüggesztette az eljárást és az ügyet új esküdtszék elé utalta, mert a bíróság valamennyi tagja arról van meggyőződve, hogy az esküdtek az ügy lényegében a vádlott Oláh Károlyné sérelmére tévedtek. Oláh Károlyt a bíróság szabadlábra helyezte.

NAPIREND.

December 8 Szombat. Róm. kath. naptár: Boldogasszony fogantatása. — Protestáns naptár: Boldogasszony fogantatása. — Izraelita naptár: Sabbat, Vajes. — Görögkeleti naptár (november 25.): Katalin. — A nap két 7 óra 35 perckor, nyugszik 4 óra 7 perckor.

December 9. Vasárnap. Róm. kath. naptár: Leokádia. — Protestáns naptár: Joakim. — Görög-keleti naptár (november 26.): Alip. — A nap két 7 óra 36 perckor, nyugszik 4 óra 7 perckor.

A Fehér Kereszt-egyesület ingyenes orvosi rendelőintézete (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3-4. Dr. Fodor Odón délelőtt 8-9. Dr. Rosenbaum Pál délelőtt 8-9. Dr. Hermann J. Károly kedden és pénteken délelőtt 12-1 órákor.

Időjárás. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Váitözékeny, hidegabb, délen, keleten ok helyütt csapadék.

December 8. A magyar szent korona országai vasutas szövetsége aradi kerületének szórakoztató estéje este 8 órákor (Láng-vendéglő). — A kurticai dalárda hangversenyyel egybekötött táncvígalma (Nagyvendéglő)

December 9. A filharmónia-egyesület hangversenye délután 5 órákor (Fehér Kereszt.)

December 12. Az arad-békési ág. ev. egyházmegye rendkívüli közgyűlése Békés-Csabán. — Városi közgyűlés délután 4 órákor.

December 15. Az aradi Izraelita nőegylet estéje (Központi Szálló.)

December 22. Az aradi tornaegyesület díszturnázása.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Írók. (Budapest) Köszönet és üdvözet. A kéredett cím: Kamenyitzky Etelka, tanítónő az áll. leányiskolai internátusban Sepsiszentgyörgyön.

Uj előfizető Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát minden uj előfizető is megkapja díjlanul.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 7

A gazdák meg vannak elégedve a mostani időjárással, mivel v. téseik szépen fejlődnek, (ha ugyan szabad erről már most nyilatkozni) és a legjobbat ígrik.

Azonban korai még nagyon véleménykedni a vetések állásából, mert hisz' hátra van a tél, amelynek milyenségétől sok függ, vagyis az időjárás lesz itt döntő befolyással.

A gabonavásár irányzata lanyha, mit csodálni nem lehet, mivel a fennálló viszonyok folytán másként nem is lehet.

A mai gabonapiac az eső dacára is elég élénk volt.

Elkelt:

8000 mm buza 6'30—6'55.

500 mm. uj tengeri 4'10—4'20.

Névtelen jegyzés:

Zab 6'10—6'20.

Árpa 5'70—5'80.

Rozs 5'80—5'40.

Az árak koronákban, 50 klgként értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 7

Amerika 1/2 magasabb. Kínálat elegendő. Malmok tartózkodók. Elkelt mintegy 40,000 méterháza alig tartott árakon.

As árak 50 kilónként számítva:

Déli tőzsde.

Aprillisi buza 1907-re 7.40—7.41
Rozs 1907. áprillisa 6.35—6.36
Zab 1907. áprillisa 7.41—7.42
Uj tengeri 1907-re 5.17—5.18

Zárul 5 órákor:

Aprillisi buza 1907-re 7.39—7.40
Rozs 1907. áprillisa 6.34—6.35
Zab 1907. áprillisa 7.37—7.38
Uj tengeri 1907-re 5.16—5.17

Zárul 5 órákor:

Osztrák hitelrészvény 695 —
Magyar hitelrészvény 830.25
Lezámtólóbank részvény 521.75
Rima-Murányi vasmű részvény 576.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény 683.25
Déli vasut 180.—
Hazai bank részvény 289.50

— Az aradi vasipari részvénytársaság részvényeinek jegyzése — mint értesülünk — kecssegtelő eredménynyel halad előre. A vállalat jelentőségét, szükségességét, kitűnőségét tanultja az a tény is, hogy a vasipari szövetség, melynek vállalatát kívánja a társaság részvénytársaságává átalakítani, az addigi elégtelen anyagi eszközei mellett is képes volt oly eredményt produkálni, hogy az ez évi mérleg — ha nem többel, de legalább is — 14% tisztá nyereséggel fog lezáródni. Miután az uj vállalat oly terület szükségletét lesz hivatva első sorban kielégíteni, mely Petroszénytől Szegedig terjed és gyártmányai a divatnak nincsenek alávetve, hanem ellenkezőleg mindennapi és pedig folyton növekedő szükségletet fog ellátni, — a vállalat felvirágzása matematikai bizonyossággal várható. Bizonyára ennek felelőssége szolgalt indokul arra, hogy az aradi intézetek résztvegyenek a részvények jegyzésénél, miáltal körültekintéssel és előrelátással nemcsak gazdaságos befektetést eszközölnek, hanem egy fellendülő ipar keletkezését lehetségesé teszik; nagyszámu munkásnak kereseti forrást nyitnak és biztosítanak, azorfelelő a helyi áru- és pénzforgalmat nagyban elősegítik és nagyobbitják. Mint értesülünk, az „Aradi Elő Takarékpénztár” és az „Aradi Polgári Takarékpénztár” igazgatóságai elhatározták, hogy az „Aradi Vasipari Részvénytársaság” részvényéből nagyobb összegeket jegyeznek. A többi pénzintézeteknél hasonló határozatokra van kilátás. Miután aláírási levek minden aradi pénzintézetnél vannak és a jegyzések már eddig is szép eredményt mutatnak, reméhető, hogy a részvénytőke mielőbb együtt lesz.

IDEGENEK ARADON.

December 7

Központi szálloda. Scherer Gusztáv mérnök Szeged. — Dossó Emil vendéglős Temesvár. — Alföldi Géza ékszerész Budapest. — Krausz Arthur kereskedő Budapest. — Roth Izidor úgynök Temesvár. — Stern S. úgynök Temesvár. — Deutsch Hugó kereskedő Budapest. — Sommer Jenő kereskedő Budapest. — Feigl M r kereskedő Budapest. — Neschvitzky Gyula ügyvéd Kőrösbánya. — Gáyi Gyula magánzó Budapest. — Szabó Lajos uradalmi intéző Bankut. — Adler Dezső kereskedő Bécs. — Decsenyi Pál kereskedő Budapest. — Vinterschein Jakab kereskedő Bécs. — Klein Mór kereskedő Bécs. — Oatz Rezső kereskedő Budapest. — Vinkler Gyula kereskedő Budapest

Fehér Kereszt szálloda. Zakonyi Imre birtokos Baja. — Franyó Ferenc gyógyszerész Dálya. — Farkas Sándor és neje Zalatna. — Horváth Lajos magánzó Temesvár. — Kovács Béla tanár Kozsávár. — Vejda Kálmán és leánya Vada-hunyad. — Erdélyi Manó kereskedő Zalatna. — Özv. Kemény Iván és leánya Nagytrősa. — Tőők Imréné magánzó Sátoraljaújhely. — Derecskegy Ottó bíró Budapest. — Garay Sándor magánzó Budapest. — Ring Ilés kereskedő Selmecbánya. — Kertész Manó fakereskedő Szeged. — Domán Károly kereskedő Szeged. — Fische János kereskedő Szeged. — Vas Antal és neje magánzó Petroszény. — Dóry Hugó gazdálkodó Szentos. — Podnár Sándor lelkes Monor. — Hangai Pál felügyelő Kassa.

Legújabb világítás!
Valódi „Auer-féle” függő izzólámpa
100 gyertyafényerő egy órára 3 fillér!
Egő izzótesttel, díszes csészével ... K. 10.—
Egő izzótesttel, egyszerű csészével vagy ernyővel ... K. 9.—
Próbaszerezést készséggel eszközölünk!
Egyedüli képviselő: Arad részére! Csak nálunk kapható!

Nagy raktár üveg, porcellán és lámpaárukban.

Specialisták légszesz, villamvilágítási és Benold légszeszcsillárokból, főző-készülékekben és izzótestekben.

Nagy választék képeretekben.

Villamos izzólámpák 5, 10, 16 és 32 gyertyafényűek. Világosak 60 fill., homályosak 70 fill.

Gebhart-Testvérek

ARAD, Andrásy-tér 4.

porcellán, üveg, tükör, képeret és csillár üzlet,
üvegezési vállalat: (Pannónia-üzlet.)

Fővárosi és megyei telefon: 452.

1906

Nem kidobott pénz,

hanem határozottan gyümölcsöző tőke az, a mit a Scott-féle Emulsio ért kiadunk, mert a jó, erőteljes egészség mindig többet ér a vagyonnál. A Scott-féle Emulsio a legjobb norvégiai gyógycsukamájolajat tartalmazza és kizárólag csakis ezt a minőséget használják a Scott-féle Emulsio készítésére. A magában sajátságos Scott-féle készítési eljárás 80 éven át gyűjtött tapasztalatoknak és tanulmányoknak az eredménye. Ezen szer rendkívül hatáserővel bír és ott, ahol betegséget gyógyítani, vagy a betegség pusztító következményeit kell leküzdeni, gyors és biztos sikert ér el. A közönséges csukamájolajjal megközelíthetetlenül sem lehet oly kedvező, biztos eredményeket elérni, mint a Scott-féle Emulsio-val.

A Scott-féle Emulsio valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivő halász” védjegy.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében mintával bérmentve szolgál:

Dr. BUDAI EMIL „Városi gyógyszerháza”

Budapest, IV., Váci-utca 84/50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K 50 f. Kapható minden gyógyszerházaiban. 3911

CSARNOK.

9.

Irta: Lenkel Lajos.

[2]

(Folytatás.)

A zenekar új számba kezdett, a nézőtér elcsöndesült, visszavonultak a pincérek is és csak az éles fül hallhatta meg a szomszédos nagy teremben, mint sivatagi gyöngyöző hangja a játéktérben: Faites votre jeu! De meghallotta azt a báróné, aki akkor már idegesen fészkelődött a széken és könnyen megígyelhettem, nincsen más szándéka, mint hogy a marquisnéval jelenhessen meg a játéktérben. Még csak két napja időzött Aix les Bains-ben. Ismeretlen volt még és mint aki bizonyára végig ismerte már az összes világijaktól látogatott fürdőket, jól tudta, nagy sulylyal bír, mint jelenik meg először a Villa des Fleurs vagy a Casino nagy játéktérben. Chatelay marquisné pedig elsőrangú ajánlólevél a fürdő legelőkelőbb közönségéhez! Amde a marquisné a kivételek közé tartozott, akiket nem izgat és nem érdekel a roulett és rendszeren elkerülte a játékasztalokat. Ugy látszik az én bárónóm erről is már értesült és még se akart lemondani szépen készült tervéről.

— Még sohas játszottam rouletten, fordult szomszédnőjéhez. Egyszer szeretném megnézni ezt a komédiát. Talán benézniék együtt a terembe, nincsenek bent sokan.

— Jobb azt meg se nézni, felelt Chatelay marquisné... Szomorú emlékeim kötnek a játékasztalhoz és nehogy fölüljön a már-már behágyott seb, soha sem állok meg a játékasztalnál.

A báróné kíváncskodott és csakhamar megtudta, hogy a marquisné testvérbátyja, aki ifjú korában őrnagy volt a garde republicainban, Monte-Carlóban önkéntesleg vetett véget életének. Két héten át a játék kezdetétől hajnalig kizárólag a 9 számra tette aranyait, abban a fanatikus hitben, hogy a szerencsének feléje kell fordulnia és elgurult nemcsak min-

den sejt aranya, hanem a bajtársaktól kapott kölcsönök is s be se szor várva, míg Párisból megérkezhetett volna a segítség, főbe lőtte magát. Nyugodtan mesélte el a marquisné az esetet, de szép szeméért mégis könybe borultak. A magyar báróné csak halgatta és amikor a szomszédnője elbeszélése véget ért, egyszerre csak azt kellett látnia, hogy a báróné valóságos zokog. És ha eddig némiképp bizalmatlan is volt az idegen nőbőz, ez az együttérzés megolvasztotta további ellentétét és a marquisnéval most már azt tehetett a báróné, amit akart.

— Kísérjen asszonyom a terembe, látni akarom azt a nyomorult kilencet, csakugyan veszélyes-e ezen szám.

Már megkezdődött a nagy szünet is és a színházteremből beszállingózott a közönség a játéktérbe. Már csak az amerikai mulattató kinemotograf képek szórakoztatták a még kívül ülőket. — A francia utak, akik Párisból jól ismerték a Chamus Eysée auto mobil korzójának egyik ünnepelt hölgyét, a marquisné, tapasztalt szemekkel nagyot néztek, amint a bárónéval a játéktérbe lépett, ahol eddig sem őt, sem a bárónét még nem látták. De ilyenkor mindenkit elfoglal saját dolga. Vagy társaságban van és akkor azt ott nem hagyhatja, vagy hevíti már a játékszenvedély és akkor már elfoglalja a kombináció, mire is rakjon. Pedig a roulettnél fakóvat se ér a kombináció! Parányi szerencsét a leg több ember egész pénztárcájával fizet meg. Ez a rendes dolog és a nyereség kivételes eset.

A marquisné a bárónéval a sarokasztalhoz lépett. A zöld posztóval bevont asztalra három táblára, akár valamely palatáblára számok vannak festve. Mindegyik szám külön négyzetben van elhelyezve. Duplán is lefestik a számokat, hogy ha sokan találják tenni is, legyen hegy a pénzre, melyet oly hamar besöpör a pénztáros fakampós, hosszú botjával. Az asztal közepén, végén elegáns smokkingban ülnek az impozáns megjelenésű igazgatók, akik ellenőrzik a játékot és eldöntik a vitás téteket, természetesen mindig a bankot adó kenyérszójuk javára. Napokon át figyeltem őket, de nem láttam megrándulni egyetlen arcukat se és a pénz reájok elvesztette varázserejét. Nem úgy a magyar bárónóra.

— Kísérletet teszek az asztalnál, szólta a marquisnéhoz.

— Csak tessék, majd én nézem, — felelt emez.

És a báróné az első frankot tette a kilencesre. A körülszaladó golyó a másik percben már megállt a kilencesen és a croupier odatolta eléje az öt frankot. Mert a tét ötszöröse a nyeremény. Tízben égtek a bárónó szeméi. Elfogta a játék heve és most már két frankot tett ugyancsak a kilencesre. A hetes szám nyert. Egy bájos fiatal leány ült az asztal másik sarkánál. A már nyert pénzből öt francot tett kockára és most ennek ötszöröse gurult feléje, míg a báróné most már 10 francot tett újból a kilencesre. Vesztett. És újból veszített. Amig üres lett a tárcája. Hogy átváltozott a szép asszony ács! A játék hevében és izgalomban egészen megfeledkezett minden külsőségről. Fürtjei rendetlenül csüngtek homlokára. Kalapja elvesztette biztos pozícióját. Idegesen vetette le, majd huzta föl újból keztyűt, majd tanácstalanul állt meg a croupier mögött, nem tudva honnét vegyen még pénzt. Mert most már nem hagyhatta abba a játékot. Összeszedte magát, hogy újból mosolyt csajjon ajkaira, majd egész fasztelenül — pénzt kért kölcsön a marquisnétól.

— Ma chère, erre nem voltam elkészülve

és nem hordok magamnál pénzt. De ha azaz rendelkeznek is a pillanatban, nem lehetnék szolgálatára, mivel a játékban még kölcsönalakjában se vehetnék részt. De ha kívánja, bemutatathatom néhány ismerősömmel.

— Igen köszönöm, mert a kilences számmal fölvettem a versenyt, most már győzőm kell.

(Folytatása következik.)

Nemzeti Színház.

Szombaton, 1906. évi december hó 8 án

Bérlétszűnet.

Bérlétszűnet.

Délután 3 1/2 órakor, fél helyárrakkal:

Aranyhajú Tündér Ilona.

Tündérrege 7 képből, énekkel és táncokkal. Irta: Feld M.

SZEMÉLYEK:

A király	Várnai Jenő	A jó	Palóczy Pál.
A királyné	Nyáráiné.	Tündér Ilona	Harmath J.
Zoltán	Beregi S.	A boszorkány	Benkőné P.
István	Delli Lajos.	Bolond Istók	Faludi K.
Argyulus	Körössy Juci.	A vörösa ördög	Kulcsár L.
A miniszter	Borbély S.	Bab, törpe	Benkő Giz.

Kezdete délután 3 és fél órakor.

A) bérlét.

A) bérlét.

Este 7 1/2 órakor, rendes helyárrakkal:

A milliárdos kisasszony.

Operette 3 felvonásban. Francia eszme után írta: Lindau Károly. Zenéjét szerző: Strauss J. Fordította: Mérey A.

SZEMÉLYEK:

Stanley Ross	Ladislai J.	Véry Ákos	Faludi K.
Betty, leánya	Zsigmond A.	Feigenbaum	Borbély S.
Povicska Nasa	Fenyvessy M.	Turteltaub	Nyárái A.
Bolesláv	Szathmári A.	Harmat Évi	Rontai B.
Basaréti	Hunyadi J.	Watson, tanár	Kulcsár L.

Kezdete este 7 és fél órakor.

NYILTTER.*

Farkas Ignác a „Függetlenség” című lap mai számában nyilatkozatot tett közzé, melyben azt állítja, hogy az „Aradi Közlöny” 288. számában megjelent közlemény „az igazsággal homlokegyenest ellenkezik” és hogy a cikk írója ellen nyomtatvány útján elkövetett rágalmazásért sajtópört fog indítani.

Farkas Ignác, ön nem ismeri a törvényt. Én önt lebecsülésértetem, a fölött a bíróság már itélkezett. Elnézem, hogy ön most szeretne egy rókárol két bört lehozni és azt is hiszem, hogy önnek kellemetlenek azok a keserű igazságok, melyeket én a bíróság előtt mondtam; de a tudósító nem tett semmi egyebet, mint azt írta meg, amit én ott szóról szóra mondtam, — amiért nem lehet senkit sem megbüntetni, mert a tárgyalás nyilvános volt. Én azonban szívesen veszem a rágalmazási pert, mert Farkas tanár nekem alkalmat fog nyújtani arra, hogy vádjaimat igazoljam.

Nem tudom, hogy mely dolgok nem telleszenek Farkas tanárnak, hiszem, hogy az egész ügy kezd neki kellemetlen lenni — azért hát csak lássuk azt a pört, majd bizonyítok.

Boros János.

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

HACKENDRE okleveles építész és építőmester

műszaki irodája ARAD, Kápolna-utca 4. szám.

1731

A következő ujdonságok

érkeztek

KERPÉL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Banczkíné: Késő szerelem. Mikszáth: Almánach 1907-ik évre, Tausch: Hadihajó, Lónyai: Ertérő utakon, Giersberg: Leccsételt ajkak, Ambrus: Mádás király, Kobor: Örök éjszakák, Dumas: Örült a trónon, Hellat: Titokzatos hercegnő, Gaál M.: Bács Márton regénye, Molnár F.: Egy pesti leány története. Szonhazy: Asszonyi botka, Zsirkay: Levente, Agui: Borszem Jankó naptára 1907-re, Zöldi: Egy primadonna házassága, Sienkiewicz: A szeretet rabja, Farkas: A csanádi parasztlány, Virág: A trón bolondja, Krudy: A podolnai kisérlet, Thruston K. C.: Csillagozó képvisele, Lombroso: Langész és árulat, Tolvogyi: Miért vagyunk a földön? Burton: A Holladal eset, Prodoszka: Noémiért, R. E.: A félmilliómos asszony.

Németben: Wothe Annie: San Marino, Stratz: Du bist die Ruh, Auerhelmer: Lebemann, Voss: Michael Zibul, Straus E.: Kreuzungen, Sudermann: Sein unter Stein, Zobelitz Rohr im Winds, Wildbrandt: Villa Maria, France Anatole: Anne Zwi, Nordmann: Ewig das weibliche, Stratz: Die Hand der Fatme, Geierstam: Kampf der Seelen, Janitschek: Harter Sieg, Spätgen: Zwischen Unrecht und Recht, Schobert: Tradition, Fürstliches But, Viebig: Der Kampf um den Mann, Eschtrutas: Sonnenfunke, Bauer M.: Ihr einziger Sohn, Ompteda: Herzeloide, Ompteda: Ein Glücksjunge, Endrulat: Die Laima rief, Gyp: Die Fee, Kriekenberg: Die Frau Professor, Marriot: Anständige Frauen, továbbá számos francia és angol ujdonság.

Kölcsönlő havi 1 kor. 20 fill., vagy kötelezve 8 fillér.

Vidéki bérlők

és a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsönkönyvtárba

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsönkönyvtári díj havi 1 kor. 40 fill., vagy füzetenként 14 fillér.

Legújabbak: Kacsók: Rákóczy, Fláter: Igyál helyár és még négy új dal, Zerkovitz: Matild, Nahtigall: Der Räuberhauptm. v. Köpöntz, Szabados: Szép Honka, Lehár: Der Schlüssel zum Paradies, Eysler: Künstlerbiut, Czebor: Rab Mátyás, Zerkovitz: Panama Manó, Nem hagy a hadnagy, I. B. Mullen: Dal a Panama kalapról, Strauß: Milliódos k., Lehár: Mókaházasság, Kelly: Jóéjt! Mikszáth: Almánach 1907-re Lányi: Egy est, Heidelberg: A róné roné dala, Muczai, Mórna: A. N. reida, Heidelberg: Erb Taral, A jóvásmester, Cserebogár, Herfily: Bohém szerelem, Talber: Elmegyek a templom mellett, Barna: Mádizsidó.

Ujdonságok!

Égető apparátusok. Sokszorosító készülékek. Írógépkellékek. Könyvtárak és egyes könyvek vétele, könyvtárak berendezése.

KERPÉL IZSÓ,

könyv-, zenemű és papírkereskedése Aradon.

Telefon 885. sz.

Ne vásároljanak selymet,

mielőtt a mi jótállással szolid, csodálatosan szép fekete, fehér és színes ujdonságainkról min-tát nem kérnek 3774

Különlegesség: Selyemszövetek menyasszonyi béli, látogató és utcai ruhára, blous-ra, bélése stb. méterenkint 1 kor. 15 fillértől 18 koronáig.

Mi dírcet magánfeleknek adunk el és a kiválasztott selyemszövetet vám- és portómentesen a lakásra szállítjuk.

Schweizer & Co, Luzern U. 52. Schweiz.

Selyemkölme kivétel. — Kir. udv. száll.

Mindenütt kapható

Fog-tele **Kalodont**

nélkülözhetlen fog-orám, 3945

a fogakat tisztán, fehéren és egészségesen tartja.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK

hivatalos rovata.

A kör helyeszközlő-osztályának helyisége
SZABADSÁGTÉR 7. I. EMELET.

Hivatalos órák:

Délutól 9—1 óráig, vasárnap és ünnepnap d. u. 4—5 óráig. — Tagok úgy a vidékről, mint helybeliek, naponta félévételnek.

Telefon 294. sz. Telefon 294. sz.

Az állásközvetítés teljesen ingyenes. A kör tagjai előnyben részesülnek. Levélbeli felvilágosítást csak válaszbélyeg küldése mellett ad a helyeszközlő-osztály.

Kimutatás: 1906. december 7-én.

ÜRESEDÉSBEN LEVO ÁLLÁSOK:

Vidéki nagyobb bor- és húsfogyasztási bérletek részére óvadékképes feltétlenül szakmai ismerő bérletügyi hivatalnokok kerestetnek.

Vidéki fűszer üzlet részére az italmérésben is jár-tas komoly segéd azonnali belépésre kerestetik.

Helybeli fűszerüzlet részére segédet.

Helybeli cipőüzlet részére segédet.

Helybeli norinbergi és játékuizlet részére több se-gédet.

Vidéki rőfös, kézmű, férfi- és női-divat részletüzlet részére szakmabelli ügynököket.

Vidéki fűszerüzlet részére idősebb, esetleg nős primeur segédet.

Vidéki városokba, rőfös-áru üzletekbe segédek ke-restetnek.

Helybeli játék és norinbergi üzlet részére fiatal se-gédet.

Vidékre több a német és román nyelvben jártas fiatalabb vaskereskedő segédet.

Vidéki rőfös- és rövidáru szakmabelli segédet, a ki a magyar és tót nyelvben jártas.

Vidékre a kész férfiruha elarusításában jártas se-gédet, aki a német és román nyelvet érti.

Vidéki kisebb városba kézműáru segédet, a ki a ro-mán nyelvben jártas.

Több vidéki vas- és fűszerüzlet részére a román nyelvben jártas segédet.

Vidéki rövidáru üzlet részére a román vagy tót nyelvben jártas segédet.

Több vidéki kézműáru-üzlet részére románul tudó segédet, szerény igényekkel.

ALLÁST KERESOK:

Nyugdíjazott állami tisztviselő egy-két órai délutáni foglalkozásra irodai alkalmazást keres.

Mérlegképes könyvelő és magyar német levelező a ki elsőrendű cégeknek és önállón is működött.

Raktárnoknak vagy egyéb irodai alkalmazásra nős jóírásu alkalmazott.

Irodai teendőkhben jártas kisasszony szerény felté-telek mellett állást keres.

Több vidéki fűszer- és rőfösáru üzlet részére ro-mánul tudó, kezdő segédet.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA.

Klein Sándor,
titkár.

381

Keppich Zsigmond,
elnök

Katonazene!

A „Fehér Kereszt“ szálló
téli kertjében

ma, szombaton este

a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara
Zellner Sándor karmester személyes vezetésével

nagy hangversenyt tart.

Műsor:

1. Lakadalmos dívozulási a „Sommernacht-straum“ Mendelssohn F.
2. „Olasz“ keringő Strauss I.
3. Kar (O! ég ura körünk) és Aria „Bánk-Bán“ cz. operából Erkel F.
4. Ábránd a „Parasztbölcsület“ cz. operából Mascagni P.
5. „Nachtigallen Lied“ für Flügelhorn F. V. Suppé.
6. „Zenészi kéjvadász“ egyveleg Komzak C.
7. Nyitány a „Der Götzgatte“ cz. operettből Lehár F.
8. „Diner“ keringő (Pompásan étkeztem) (uj) Grünfeld A.
9. „Bob herceg“ belépője dal Huszka J.
10. „Az erdei malom“ Idilli Eysenberg R.

Kezdeté este 8 órakor.

Legközelebbi hangverseny december 15-én.

Kiváló tisztelt el:

Braun Gusztáv,
2985 szállodás.

Több 100 orvos

véleménye szerint legkitünőbb szer

fog-, szája- és garat ápolásra

Dr. DENBITZ **ASEPTOL** szájvíz-pasztill-fogorvos

Aseptol szájvíz-pasztillák 1 doboz 3 kor., fogpor 50 fillér. Kaphatók gyógyszárakban, drogeriákban és illatszertárakban.

Központi főraktár: Dr. Dembitz „fog- és szájalpó- szerek laboratoriuma“ Budapest, Kerepesi-ut 10.

Aradon: Földes Kelemen gyógyszárában. 3688

Orvosi vélemények minden dobozhoz mellékelve.

Aseptol-szájvíz-pasztillák pohár vízbe dobva szén-sav képződés mellett önmaguktól oldódnak; antiszeptikus, adstringens, desze-doráló hatásukat fogva a fogak romlását gátolják, a fogakat és a foghúst edzik, a száj kellemetlen szagát megszüntetik, a száját illatosítják, a garatot edzik. Torokbajok ellen a legkitünőbb óvózer. Tuberkulózis és más fertőző betegségeknek a betegségnek a szá-jon át való terjedését gátolják és a környezetet vé-dik. Propbil. cibus hatása gyermeknek torokbántal-mat illetőleg orvosilag elismerve.

„ASEPTOL“ fogpor kőszoborral a fogakon kép-ződő sav képződését; fertőtleníti és edzi a fogakat és foghúst; visszahozza a fogak eredeti szép-színét és fényét. 3689

Táncanfolyam és boszton-kurzus.

Tamás János aradi táncmester a tejj szín-házban még a Lészky-rezsim alatt bebizonyi-totta, hogy ő tanítani és táncolni is szépen tud. Most ez uton hívja fel a hölgyeket és urakat, hogyha a farsang alatt bába akarnak menni és ott mulatni kívánnak, okvetlenül tanulják meg a most olyannyira divatos boszton táncot, melyre ő 4—5 óra alatt kitűnően és könnyen bárkit is megtanít.

Jelentkezni lehet a Központi szálló nagyter-mében hétfőn, szerdán és szombaton este 8 óra után, vagy Petőfi-utca 5 szám alatti lakásán a nap bármely szakában. Kívánatra házakhoz is elmegy.

A közönség pártfogását kéri:

Tamás János,
okl. táncmester.

Arad vármegye
közigazgatási és földművelési
fali-
térképe
szerkesztetett és nyomtatott a m. kir. állami nyomdában.

Mérték 1:144000

Megjelent 1906. decemberben.

Ára 2 korona. 2571

Ingusz I. és Fia

könyv- és papirkereskedésben
Arad, Weitzer János-utca.

Valódi 2497

Perzsa Szőnyegek

raktára

Arad, Deák Ferencz-utca 2. sz.

(Sebessy-féle ház)

Schwartz Zsigmondnál

létezik.

Árak 15 forinttól kezdve.

Az első kiadás egy hónap alatt elfogyott!!

II. KIADÁS. —

A SZOCIALIZMUS IRTA DR. WOLFNER PÁL.
TÖRTÉNETE ÉS TANÍTÁSAI.

A szocializmus világot mozgató igéjét számosan hordják ajkukon anélkül, hogy ismerék annak alapelemét. Wolfner e könyve világosan és vonzó egyszerűséggel megírt alapos tájékoztató, amely végigvezeti az olvasót a szocializmus legelső nyomaitól a legmodernebb irányzatig és melyet kötelessége olvasni minden művelt embernek, aki érzi, hogy tájékozatlan a szocializmus kérdésében.

III. kiadás: sajtó alatt!

Ára füzve

2 Kor.

Kötve

3 Kor.

Megjelent AZ ATHENAEUM r.-t. könyvkiadóhivatalában (VII., Kezepeai-ut 54.) és kapható minden hazai könyvkereskedésben.

Kneffel Károly és Fia

Vaskereskedés — Szénosztálya

Arad, Andrassy-tér 14. sz. Telefon 139. sz.

Ajánlunk kitűnő minőségű, magas hőfoku, szagtalan és rendkívül tüztartó

Porosz kőszent
takarék-tűzhely részére.

Porosz kőszent tüzelés jelentékenyen

olcsóbb mint a tűzifa,

Allandóan nagy készlet

Zsilvölgyi Salon fűtő kőszent,

Porosz légszesz pirszen Porosz dió pirszen

elősmert legjobb minőségekben.

Minden iparvállalat részére 2526

Kovács kőszent

magyar és ostrai bányákból.

Száraz, darabos, jól égetett

Bükk-faszén

háztartások részére vasaláshoz.

Hazaszállítás saját kocsijainkkal, díjtalan, de félnap időt kérünk.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller
pótléka

egy régióknak bizonyított háziasszer, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult készvényét, csúszási és meghűléseknél, bedörzsöléséppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárlásakor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.—80, K1.40 és K2.— és égysszálván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török lézsef gyógyszerertárnál, Budapest. Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany országház”, Prágában, Elisabethstrasse 5. nos. Mindennapi szállítás.

2715

Mindenkinek

ingyen

megküldjük, ha azt levelező-lapon kéri, diszes 54x76 cm. nagyságu

fali

lapnaptárunkat,

amely hivataloknak és irodáknak nélkülözhetetlen.

Krausz Paulin

könyv- és papirkereskedése

Arad, Színház-épület.

Ajánlja dus raktárát

disz munkák,
szépirodalmi művek,
ifjúsági iratok,
és

disz-levélpapirokban.

A legujabb svajczi

festő minták

(kölcson is)

remek festésre és égetésre alkalmas

fa-árúk,
már 50 fillértől kezdve.

Tip-Top égető-aparátus.
Diaphanie-papirok

(üvegfestés utánzat)

méterenként 1 korona.

Divatlapok és Folyóiratok
előnyös bérlete.

100.000 kötetes kölcsönkönyvtár
havi bérlet egy korona, vidékre 2 koronától feljebb, vagy kötetenként 8 fillér.

Magyarban minden újdonság raktáron.
Németben: Lorimer, Briefe eines Dollar, Königs an seinen Sohn, Marriot, Anständige Frauen, Zobeltitz, Heilendes Gift, Westkrech, Kain's Entscheidung, Schnitzler A, Lieutenant-Gustl, Anatol, Böhlau, Im Rangierbahnhof, Kahlenberg, Ein Narr, Stratz, Du und ich, Balletstrem, Lucifers Thron, Annie Bock, Einsamkeit, El Corral, Auf Raub aus, Das zweite Leben, Franzos, Der Pojaz, Georgy, Dämon Liebe, Die Peitsche, Herzog, Der Graf von Gleichen, Mayer-Fürster, Junge Menschen, Rameau, Mariens Roman, Tovote, Antje Vangerow, Wothe, Suchende Seele, Westkirch, Loreley; Um ein Liebesglück, Viebig, Wen die Götter lieben, Oscar Wilde, Salome; Eine Frau ohne Bedeutung; Dorian Gray's Bildniss; Fingerzeige, Zapp, Ein interessanter Mann, Schnitzler, Frau Bertha Garland, Nordau, Maha Rog; Die Nixe; Auf Abbruch, Skowronnek, Die beiden Wildtauben, Pierantoni, Die Stärkere. stb.

Kiváló tisztelettel

Krausz Paulin.

Ügyes papirkereskedő segéd és bolti leány állandó alkalmazást nyerhetnek üzletemben.

Saját érdekében!

vásároljon öltöny-, télikabát- és divatmellény-szöveteket a kizárólagos posztógyári raktárba.

Legszolidabb kiszolgálás.

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon sz. 475.

Rosenberg József Szabadság-téri bazára

(Póli kávéház mellett.)

Értesítem az igen tisztelt vevő közönséget, hogy

Szabadság-téri bazárom karácsonyi tárlata

a mai napon megnyílt.

Áruim jó minőségéről és olcsóságáról mindenki személyesen meggyőződhetik.

Tisztelettel 2709

Rosenberg József.

Karácsonyi és újévi ajándékok nagy választékban.

709-1906. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi árveház részére 1907. évben szükség és kenyér és péksütemény szállításának elvállalása iránt folyó évi december hó 10 én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: I. Kenyér kilogrammonként 10 99 fillér. II. Péksütemény darabonként 2 99 fillér.

Bánatpénzül leteendő 100 korona készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árlejtésen résztvenni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

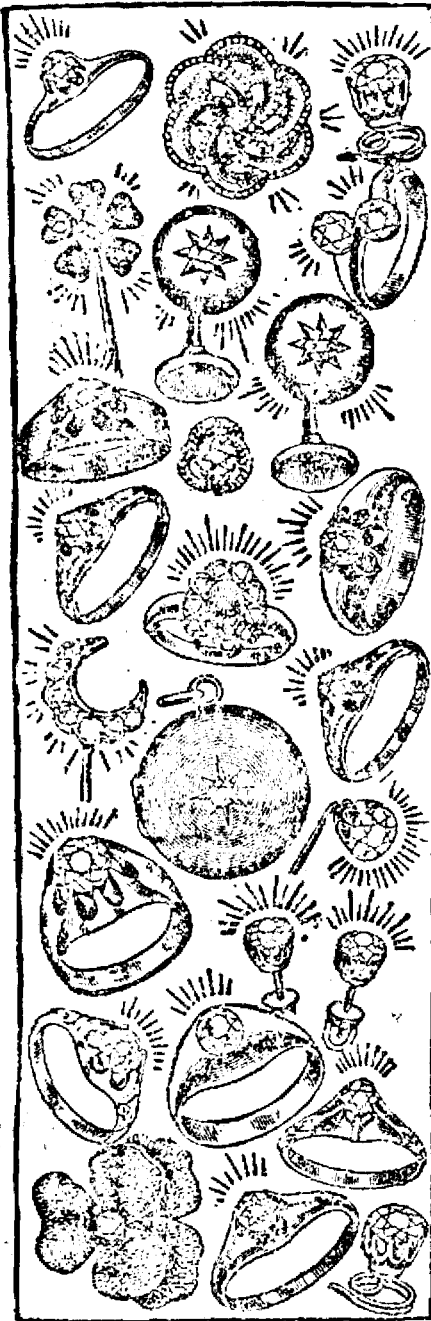
Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1906. évi december hó 3-án tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel, s. k.
aljegyző.

Ez az igazi karácsonyi és újévi ajándék!

Megfelelő karácsonyi és újévi ajándékoknak kiválasztása rendszerint igen sok gondot okoz. De az idén ez másképp lesz, minthogy a „TUDOR“-társaság minden nehézséget megszüntetett. Elég, ha e társaság kiállítását egyszer megtekinti. Meglepően bő választékban kaphatók ott

pompás ékszerek

TUDOR

műgyémántokkal.

Nagyon könnyű ezekből kiválasztani azokat az ajándékokat, melyekkel még a legnagyobb igényű barátainknak is kellemes meglepetést szerezhettek: gyűrűk, mellékek, fülbevalók, karcerecek, kézelőgombok, fésűk stb. stb. gyönyörű, ragyogó utáncott gyémántokkal, a melyeket ideális ajándékokká avatnak jellemző tulajdonságaik: a szépség, tartósság és a hasznos voltuk.

Eredeti
ára volt

8
kor.

Most és
a meddig
a készlet
tart

3
(foglalat
együtt)

korona.

TUDOR-GYÉMANTOK kaphatók kizárólag csak;

DEUTSCH TESTVÉREK cégnél

ARAD, Andrassy-tér 17. sz. alatt.

Képesített és hatóságilag engedélyezett villanyvilágítási-, telefon és csengő felszerelő.

KALMÁR JÓZSEF ARAD, Salacz-utca 2-ik szám

Központi kávéházzal szemben.

Elvégzek:

kisebb és nagyobb villanyvilágítási munkákat, vezetékek hosszabbítását, lakások és üzlethelyiségek teljesen új berendezését, csillárok fel- és leszerelését és ezeknek átalakítását.

Szállítok és felszerelök:

Dynamó-gépeket, erőátvitelre motorokat, kávéházi ventilátorokat, villanyos főző- és vasalókészülékeket.

Elvállalok:

2990

Házi villamos-csengőket, ezeknek javítását vagy évi jó karban tartását, — Javító-műhelyemben készítek minden szakba vágó javításokat.

242. Városi és megyei telefon szám 242.

Tájékoztató

az ország legnagyobb

Karácsonyi Tárlatáról

FISCHER SIMON

nagy áruházában a Szabadság-téren.

Kétségbevonhatatlan tény, hogy Fischer Simon Nagy Áruházának karácsonyi tárlata az országban az első helyen áll. Nincs egy sem, mely csak távolról s nagyság, fény, pompa és választék dolgában még a fővárosi tárlatok sem teszik túl.

Fischer karácsonyi tárlatán a legexlusivebb körök is megtalálják magas igényeik kielégítését. Remek játékszerek vannak fölhalmozva, melyeket a műipar produkált és egy-egy ilyen darab nagy értéket képvisel. S bár így a nagyigényű közönségről gondoskodva lett, mégis nem lesz érdektelen ezzel szemben megtudni azt is, hogy mit tartalmaz, mit nyújt már a népszerű egy koronás osztály Fischer Simon Nagy Áruházában. Sok bevezetés helyett, álljon itt a következő rövid kivonat:

Egy koronás cikkek:

Csengetyű kocsi
Bohócos állat
Bárány valódi gyapjuval
Tűzoltó-kocsi
Csomagoló kocsi
Nagy nyul
Sörös kocsi
Homokos kocsi
Fényezett ló
Páros lovak
Fürdőkád babával
Nagy csacsi
Mozdony
Ugró kutyácska
Villanyos vasut
Festékdoboz
Képes kockajáték
Vonat
Nagy faépítő szekrény
Laterna Magica
Ólomkatonák
Nagy köépítő szekrény
Tekejáték
Katonai felszerelés
Gyermek hegedű
Huzó harmonika
Gyermek citera
Legnagyobb fém trombita

Gyermek dob
Nickel trombita
Gyermek zongora
Szajmuzsika nickelből
Tamburin
Celuloid kürt domborművel
Karikaövő pisztoly
Gyermek puska
Gyermek kard
Huszár csákó
Óthangu trombita
Öltözött babák
Gummi babák
Bádog játék csoport
Valódi francia baba
Beszélő baba
Mosdó készlet
Teljes konyha berendezés
Tabló leánykának
Fröbel kézimunka játék
Porcellán szerviz
Baba konyha
Baba butorok
Diszes tűzhely
Hinta fucska
Nagy számoló gép
Harang és kalapács
Sakkfigurák

Sakkjáték
Mottójáték
Lóverseny játék
Dominó játék
Önműködő gőzös
Gyermek hinta
Seprő készlet
Uzsona szelence
Lombfűrészes készlet
Zenélő doboz
F nom gyermek csörgő
Öntöző kanna
Gőzhajó
Automobil
Nagy ágyuk
Kerékpáros
Bőrostorok
Kávédarálók
Játék ut
Bárfal alakok
Mérleg
Baba diván
Vizben uszó állatok
Mángoló gép
Fakredenc
Ékszerartó csiszolt üvegből
Levelezőlap album
Diszes tükrök

Bársony emlékkönyv
Csont tolltartó
Kézimunka kosár
Faldiszek
Tűtartó gyümölcs formában
Fa és fémkeretek
Bőr kézi táska
Legfinomabb bőr erszények
Levélpapír dobozban
Email tálcák
Email gyufatartó szivarvágóval
Nickel gyertyatartó gyufatartóval
Majolika gyertyatartó bronccal
Szines és fehér kancsó
Majolika tálca
Uveg és nikkel cukortartó
Porcukortartó nikkel fogóval
Diszes vajtartó
Fogpiszkáló tartó
Ecet és olajtartó
Fűszer szekrény
Legyező
s ezer meg ezer itt külön
föl nem sorolható tárgyak.

APRO HIRDETÉSEK.

Glogovácson

az országut mentén a 498 számú ház, a melyben kényelmes üzlet-helyiség van, teljes berendezéssel minden órában kiadó. Bővebbet ugyanott. 2988

Veszünk könyvtárakat

egyes könyveket, Lexikonokat, jogi, szépirodalmi és egyéb munkákat legmagasabb árban Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad 235.

Biztos existenzia!

Ügyes, jó beszélő tehetséges urak állardó alkalmazást kaphatnak egy könnyen eladható ház-cikk eladására. Pénzbeszedők óvadékkal kerestetnek. Ajánlatok „K & ICO.” jellel a kiadóhivatalba kéretnek. 2881

Eladó föld!

Csanádban 87 kat. hold kitűnő szántó, épületekkel olcsón, előnyös fizetési feltételekkel. — Aradmegyében 5—600 hold síkfekvésű, jó talaju szántó. Kiseb részletekben is. Szűcs F. Vilmosnál Arad, Karolina-utca 8. sz. 2982

Kiadó üzlethelyiségek.

A Salacz-utca sarkán lévő Solymsóféle házban kényelmes üzlethelyiségek jutányos áron azonnal kiadó. Bővebbet ugyanott. 2976

Szalonnát,

vidéki perzséket, oldalanként 40 kilón felül a legmagasabb napi áron beváltak. Garai Károly hentes üzlete Aradon, Boczkó-utca 2. sz. Hál-térrel szemben. 2979

Veszek könyvtárakat,

egyes könyveket és hangjegyeket legmagasabb áron. Kerpel Izó könyv-, papír- és zeneműkereskedése, könyv- és zenemű kölcsöntára, Aradon. 2685

Simonyi-utca 12-ik számú

ház szabad kézből eladó. Bővebbet a háztulajdonosnál. 2991

A ki jó

zamatos, igen finom Rumot akar készíteni, vegyen 80 filléért egy üveg 1871

Rumkivonatot.

Ebből a rajta lévő utasítás szerint pár perc alatt 1 liter finom thea rumot készíthet.

Kizérőlagos raktár:

Földes Kelemen

gyógyszerésznél.

1825—1826—1906 szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. írásbíróság 1906. V. 2640/1. és 1906. V. 2708/1. számú végzése által Bein és Eckstein és Siegfried Ornstein végrehajtók javára, Lichtig Irma utóda Lichtig Hermann ellen 173+1591 kor. 17 fill. tőke és járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 8821 kor. 50 fillérre becsült bútorok, üzleti berendezések és árukiból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Ezen árverés Duldner és Deutsch 150, 800, 800 kor., Steiner és Adelberg 250, 250 kor., Adolf B. Hoffbauer 215 kor. 98 fill., S. L. Fleischmann nachf. 594 kor. 81 fill., Gasztáv Guggenheimer 1044 kor. 90 fill. tőke s jár. erejéig is meg fog tartatni.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Arad, Erzsébet körút 30. sz. folyt. — Andrassy-tér 16. házszám alatt leendő eszközzésére 1906. évi december hó 14. napjának délután 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legelőbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Arad, 1906. évi november hó 27. napján.

Török Dénes,
bíróági végrehajtó.

2994

Natürliche 2898

Aachner Quellproducte.

A híres aacheni „Szebasztian“ forrás termékének kivonatából összeállított arczápoló kellemesen illatosított szappanok, fogápoló szerek, arcz- és kézkrémek, köhögés és rekedtség ellen való pasztillák, a melyek csodahatásuknál és olcsóságuknál fogva felülmúlják a jelenkor sokféle arc, kéz, fog és köhögés, rekedtség ellen való szereket.

Aradon csakis

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerésznél

kaphatók.

az aacheni szappan darabja	—50	—75	1 Kor.
aacheni fogóráma	—50		
aacheni arczkrém	—60	1—	”
aacheni kézörme	—60	1—	”
aacheni pasztillák dobozja	1.10		

Az „ATHENAEUM“

tréd. és nyomdai r.-t. kiadásában megjelent

A Magyar Birodalom

Története. ACSÁDY IGNÁCZ

kétkötetes munkája.

A két kötet ára nagyon izéles piros vagy zöldszínű díszkötésben

40 korona.

Kapható a kiadóháznál (Atheneum) Budapest, VII., Kerepesi-ut 54. és minden hazai könyvkereskedésben.

Aki fázik,

fütsön

porosz téglaszénnel

egyedül kapható

Berta Testvérek

vaskereskedésében

Arad, Andrassy-tér 3. Telefon 386.

Ugyanott egyedül raktár a VENUS ezüst kályhafénynek. 2812

Nagy raktár korcsolyákban.

Cipész-üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására adni, hogy a 18 éven át fennálló Lancsarics József-féle **uri- és női-cipész üzletet átvettem**

és saját nevem alatt tovább vezetem. Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat a legszebb és legjobb kivitelben, valamint mindenemű javításokat is.

B-cses pártfogását kérve

kiváló tisztelettel 2560

Távrov Sebestyén,

uri és női-cipész

Arad, Pécska-ut 6. szám.

Eladó!

WEISZ LIPÓT Reketyési gazdaságában

(posta Szintye)

eladó 8 drb. 2 éves elsőrendű

RAMBORI KOS.

Minden sorsjegy biztosan nyer!

Főnyeremény 1.000.000 korona.

Huzás már most december 27-én!

Convertált Jelzálog-sorsjegyek

ma kész-pénzért 139 koronáért 143 koronáért kaphatók. A letét-pénzért 8 koronát beküldeni, melynek vétele után azonnal egy 135 koronáért kiállított eredeti conv. Jelzálog-sorsjegy sorozat, szám és betűvel ellátott letétjegyet küldünk be, melynek alapján az eredeti sorsjegy a vevő tulajdonát képezi s az arra eső nyeresemények is kizárólag őt illetik. A 135 K. hátralék olcsó kamat 3 koronától kezdődő összeg mellett 3 szegekben tetszés szerint törleszthető.

Ily előnyös feltételek mellett csakis nálunk és kizárólag folyó hó 20-ig kaphatók a jelzálog-sorsjegyek, mert azoknak ára különben részletre való vételnél Kor. 170—180.

Ezen sorsjegy sohasem vesztheti el értékét, erre nézve biztosítékot képez a Jelzálog hitelbank 72 millió korona készpénz alap- és tartaléktőkéje, a mely óriási összeg arra nézve is elég garanciát nyújt, hogy a huzási tervezet hajszálpontosággal be lesz tartva, azaz minden sorsjegy minden körülmények között okvetlen kifizeték: az már aztán a szerencse dőlge, hogy a főnyereménnyel egy kerek millióval, félmillióval vagy 400.000 koronával, vagy a tervezet egy más nyereseménnyel lesz-e kifizetve egy-egy sorsjegy. A ki most veszi a Conv. Jelzálog-sorsjegyeket, az vette legelőbbben, mert a sorsjegyek sokkal többet érnek, mint mai arfolyamuk és rövidesen a sorsjegyek ára nagyon emelkedni fog. 3799

KERN BANK, Budapest, VI., Teréz-körút 27.

Jó megjelenésű,

ügyes pénztárosnő,

ki a magyar, német és lehetőleg a román nyelvet birja,

Andrényi Károly és fiai

vaskereskedésében felvétetik.

2984

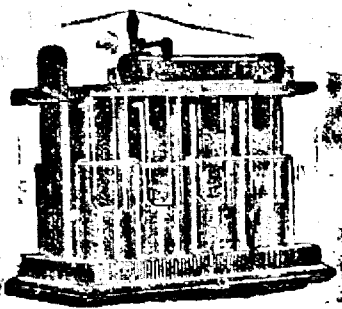
Nagy raktár párisi különlegességekben!

UJ!

UJ!

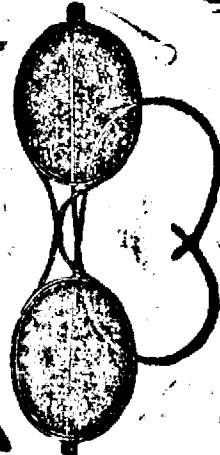
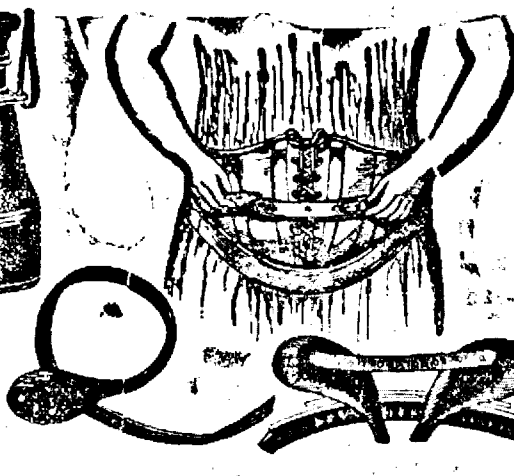
UJ!

UJ!

Andrássy-tér

22.

A nagyérdemű közönség tudomására hozom, hogy Aradon, Andrássy-tér 22. szám alatt a mai kor igényeinek megfelelő Orvosi műszerek, saját műhelyemben készített kötszerek, egymint: sérv, hasköltők, szuspensoriumok, valamint látászérszeti cikkek, egymint: színházi és tábori látesővek, mindennemű szemüvegek

nagy raktárát megnyitottam.

1871

Szíves pártfogását kérve, maradtam alázatos szolgája. Deutsch Mihály.

Nagy raktár párisi különlegességekben!

Saját termésű kitűnő
tisztán kezelt

magyarádi ó és pecsenyeborok

ugy nagyobb mennyiségben, vala-
mint palaczkokban kaphatók

Winter Adolf

Ugyvédnél

2978

Aradon,

Dák Ferencz-utca 40. sz. a.

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

708-1906 g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági
széke a városi szegények házában

elhelyezett egyének részére 1907.
évben szükséges kenyér szállítá-
sának elvállalása iránt folyó évi
december hó 10 én d. e. 10 óra-
kor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: 56 dekagrammos
adagoként 9¹/₂ fillér.

Bánatpénzüli leteendő 300 ko-
rona készpénzben vagy elfogadható
értékpapirokban.

Az árlejtésen résztvenni csak
írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezárta-
n az árlejtés megkezdése előtt nyuj-
tandók be, s csak akkor vé-
tetnek figyelembe, ha azokhoz s

bánatpénz mellékelve van, s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy
az árlejtési feltételeket ismeri és
elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazda-
sági tanácsnok urnái az árlejtést
megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági
székének 1906. évi december hó
8-án tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel s. k.

aljegyző.

UJ ÜZLET!

Karácsonyi ünnepekre megérkeztek
a legizlésebb
nyakkendő-ujdonságok

1 koronától feljebb.

Legujabb mintájú
batiszt-zsebkendőök

3 darab 95 kr.

MEISL és ADLER

uridivat, fehérnemű és kalap üzlete

ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 14. SZ.

(VOJTEK ÉS WEISZ CZÉG MELLETT.)

2547

Legdivatosabb
gallérok és kézelők.

Színes kézelő 3 pár 2 kor.

Remek
uri ingek kitűnő minőségben.
Legszébb és legujabb kalapok.
Legerősebb kötésű harisnyák.

Feltétlenül megbízható verseny-
képes olcsó árak!

Legujabb divatu női felöltők

Női bundák

Leány felöltők

Telefon 288.

mélyen leszállított árban.

Radó Gyula

női felöltő áruháza
az új Minorita-
templommal szemben.